

Ta lendab mesipuu poole...

Muusikaleht

14/15
1991

SUVEAKADEEMIAST – STATISTILISELT, EMOTSIONAALSELT...

PILLIMEISTER AARE NÕMM

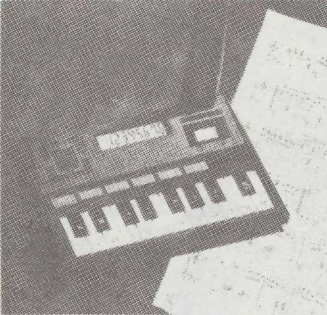
MUUSIKAKESKKOOL 30 AASTANE

KES JÄRGIB ER SEGA-
KOORI EESKUJU?

MUUSIKUTE SLÄNGIST

INSTRUMEN TAARIUMIST

Vaimukus klaveriharrastajatele: klaveriklahvistikuga lauaarvuti. Seadet saab kasutada arvutamiseks, mängimiseks, muusikalisteks kalkulasioonideks või komponeerimiseks. Klaver-arvutil on 3 töövarianti: arvuti, klaver ning arvuti+klaver. Seade töötab patareidel. Edaspidi on kavas temasse paigutada kellaega näitav väli, punane ja sinine pastapliiats ning see kõik pakkida kinkepakendisse. Seadme mõõtmed on u. 18×12×3 cm, kaal 254 g ja maksab selline miniatuurne „abimees“ u. 50 Saksa marka.

CAJON — „SCHLAGWERK“ — FIRMA UUS INSTRUMENT

Uus puulöökpill *cajon* (loe: kaho'n) on ilmselt pärit Ladinameerikast. Nagu juba sageli varemgi on juhtunud, taotleb valmistaja (firma „Schlagwerk“ Geislingenist) üht eksootilist pilli kogu maailmas populaarseks teha. Kas-titaolist trummi võib mängida igauks. Trummil on viis erinevat tugevast puust pealispinda, mis tekitavad heli. Valmistaja kirjeldab *cajon*i kui „väliselt lihtsas vormis pilli väga omapärase võluga, mille peab temas kõigepealt avastama“. Niisiis — väljakutse ka *cong*a-mängijaille.

EESTIST

● Iga suvi toob Soomemaal kaasa suure muusikafestivalide hooaja. Uhest festivalistid pisut lähemalt. Nimelt toimusid muusikapidustused Jyväskylä ja sealseteks kunstilisteks juhtideks olid soome helilooja ja dirigent Heikki Rautasalo ja eesti pianist Kalle Randalu. Randalu on laiendanud sidemeid eeskätt Eesti, Läti ja Leedu suunas, samuti Karlsruhe poole, kus ta praegu elab. Jyväskyläs andis avakontserdi Leedu Kammerkoor Säulius Sondeckise juhatusel. See oli suures osas Mozarti-õhtu, kuid kavas oli ka leedu helilooja Teisutis Makaëinase Kammermuusikafoonia. Eesti Filharmoonia Kammerkoor oli samuti tänavuste külaliste hulgas. Siis veel eesti päritolu kitarrist Boris Björn Bagger Karlsruhest ja Stuttgardi puhkpillikvintett.

● Selle aasta alguses tähistas oma 50. juubelit kuulnud tenor Placido Domingo. Ja tema debüüdist ooperilaval on möödunud 30 aastat, see toimus laulja kodumaal Mehhikos. Debüüt New Yorgi Metropolitan Opera's leidis aset neli aastat hiljem. Selle ameerika ooperielu esindustempliga on Domingo olnud kõige rohkem seotud. Nagu eluaastaidki, on ka ooperiosi kogunenud 50 ringis. Nii nõutud tippnenori kohta on seda üsna palju. Kui arvestada veel seda, et Othello osa järele seisavad maailma kuulsamad ooperimajad juba pikas järjekorras. Võiks pisut tutvustada laulja möödunud aastat tema loominguelus: Euroopa poolele jäävad esinemised Londoni Kuninglikus Ooperis, Milano „La Scallas“, Viini Riigiooperis, Madridis ja Roomas, Salzburgi suvefestivalil. Tšaikovski-aastal esines ta mõnelgi pool ooperis „Padaemand“, Salzburgi aga festivali ühes kaalukamas uuslavastuses — Verdi „Maskiballis“. Madriidis osales ta Tšaikovski gala-kontsertidel, Roomas, nagu vist kõik teavad, jalgpalli MM-võistlustele kokku kutsutud maailma kolme tippnenori ühiskontserdil Caracalla termides. Viini Riigiooperis

astus ta üles „Lohengrini“ uuslavastuse nimiosas, mida ta polnud enam kaua laulnud.

Placido Domingo muusikalisest mitmekülgisusest räägib asjaolu, et ta on küllaltki edukas dirigent. Dirigeerivatest lauljatest, mis on suur haruldus, on Domingo vähemalt ooperimajades küll kõige arvestatavam (saksa tenor Peter Scheier on tegutsenud enamasti kontserdidirigendina).

Kuid veel lauljakarjäärast — Rahvusvaheline Ooperiühing valis oma esmakorde „Apollo“ preemia laureaadiks viimase kolme aasta jooksul lauljate hulgast just tema. Domingo tegi kaasa ka Herbert von Karajani viimases plaadistuses Verdi „Maskiballist“. Samas osales ta „Deutsche Grammophonile“ tehtud ooperiplaatides „Tännhäuseri“ salvestusel Giuseppe Sinopoli juhatusel ning „Hoffmanni lugudes“ Seiji Ozawa käe all. Lisaks kõigele on Domingo Londoni Kuningliku Muusikakolledži audoktor, samuti Prantsuse Auleegioni rüütel. Eks neid aunimetusi antakse Euroopas vist rohkem välja kui Ameerikas. Ja veel — 1984. aastaks jõudis ilmuda Placido Domingo autobiograafia „Minu esimesed nelikümmend aastat“.

KIROVI TEATRI OOPERITRUPP ARMASTAB REISIDA

● Sankt-Peterburi Kirovi-teatri ooperitrupp on praegu nõutud paljudes maailma paikades. Tänavu näiteks tehakse gastrolle Hispaanias, Prantsusmaal, Itaalias, Iisraelis ja Sotimaal. Prantsusmaal laulab ooperi „Othello“ nimiosalist ka Placido Domingo. Peadirigendi Valeri Gergijevi kõrval juhatab osa etendusi ka Mstislav Rostropovitš. Haruldusena näidatakse Modest Mussorgski ooperit „Salambo“, mille uuslavastuse

esietendus ongi planeeritud Hispaaniasse. Mõnedki hiljutised uuslavastused on valminud koostöös Pariisi Opéra või Londoni Kuningliku Ooperiga. Näiteks Mussorgski „Boriss Godunov“ Andrei Tarkovski lavaversioonis ja Sergei Prokofjevi „Sõda ja rahu“. Etenduste ülekannetele ja jäädvustamistele on aga kaasatud BBC ning firma „Philips“. Viimasel on plaanitud koostöö muuseas ka Helsingi ja Tallinna ooperiteatritega.

KOORID VÄLISMAAL

● Sel suvel on meie koorid saavutanud rahvusvahelistel konkurssidel väga häid tulemusi. Kindlasti on kõik kuulnud „Nooruse“ koori ja Filharmoonia Kammerkoori suursaavutustest. Kuid võimalik on pisut vähem on räägitud sellest, et juuli teises pooles viibis Baskimaal Vitorias kolm eesti koori. Need olid Tartu Ülikooli Naiskoor, Eesti Poistekoor ja Tallinna Kammerkoor. Ning üritus, milles nad osalesid, oli 11 päeva kestnud festival „Europa Cantat“ koos kursustega. See üritus toimub eri aastatel eri maades ja seal on eesti koore ja koorilaule varemgi olnud. Näiteks Eesti Filharmoonia Kammerkoor festivalil Taboris koos Tõnu Kaljuste ja maestro Veljo Tormisega.

KLARNETIST TOOMAS

24. novembril naases Soomest meie klarnetistide noorema põlvkonna eredaim interpret **Toomas VAVILOV**. Toomasel oli võimalus osaleda Jyväskyläs toimunud meistrikursustel, milliseid viis läbi professor Carl Leichter Saksamaalt. Ehk ei ole kaugel seegi aeg, mil nn. meistrikursuste süsteem saab täishoo sisse ka meil.

Oma 15. aastapäevani on jõudnud Tartu 2. Lastemuusikakool. 23. novembril toimus TU aulas kooli juubelikontsert. Juubeliõnnitlustega ühineb ka „Muusikaleht“, kes soovib koolile eelkõige raske- te aegade üleelamist, ja ka seda, et kool saaks päris oma maja (siiani tegutsetakse Treffneri gümnaasiumi lahkel loal selle ruumides, mis pole kahtlemata parim lahendus).

VALISMAALT

PREEMIADEST

● Pariisis anti kolmandat korda välja väga kaalukad rahvusvahelised kunstipreemiad „**Praemium Imperiale**“, mille põhifond tuleb Jaapanist. Preemiate kätteandjaks oli Jaapani Kunstiasotsiatsiooni (*Japan Art Association*) president Hiroakai Shinakai. Preemia laureaadid olid filmilavastaja Ingmar Bergman, skulptor Eduardo Chillida, disainer ja arhitekt Gae Aulenti, muusika alal aga helilooja György Ligeti. Läänud aastal oli mäletatavasti muusikapreemia saajaks Pierre Boulez.

SCHUBERTI FESTIVAL

● Juunikuus toimus Saksamaal Robert Schumannile pühendatud kaalukas üritus. Nimelt korraldati Düsseldorfis kümne päeva pikkune Schumann-festival, nüüd juba neljandat korda. Peakorraldajaks on Robert Schumann Ühing ja pidustused toimuvad iga kolme aasta tagant. Seekord teemal „Robert Schumann ja tema kirjanik“. Seega oli eelisõigus helilooja vokaalmuusikal. Kohal olid kuulus sopran Julia Varady ning kindlasti kõigile meile tuntud Dietrich Fischer-Dieskau. Festivali peateemale oli pühendatud ka Schumannisümposium, mis toimus kahel päeval ümmarguse laua vestluse ja diskussiooniga. Need sümposiumid on koondanud tema uurijaid paljudest maadest ning ettevõtmine on tõhusalt kaasa aidanud ka Schumann kogutud teoste väljaande koostamisele. Suurväljaanne kannab saksa keeles nimetust „Neue Schumann — Gesamt-ausgabe“.

KES JÄRGIB ER SEGAKOORI EESKUJU

Näib, et meie kultuuriinimesed on lõpuks hakanud enesele teadvustama, mida nad on väärt. Nii nõudis hiljuti Eesti Radio segakoor Soome tööpakkujatelt Euroopa standarditele vastavaid tingimusi (päevarahad, sõidukulude tasumine jne.). Kuidas lahendatakse nimetatud nõudmised, pole veel teada. Annaks jumal, et ER koori eeskujuga järgiksid teisedki välismaal käivad kollektiivid, sest praegu aetakse eesti muusik, eriti Põhjamaades, tihtipeale segi prostituudiga, kes suvalise „köva“ raha eest on nõus tööd ette võtma. Ehk kaob koos sellega ka parasiitnähust, et eestlasi tuntakse vaid kui odava viinaga äritsejaid...

Jätkame eelmises numbris alustatud tutvumisreisi maakondade muusikaellu. Käsil on ikka I poolaasta.

Hiiumaalt

- * 23. märtsil toimus Käinas ja 24. märtsil Emmastes Oleviste kiriku noortekoori kontsert. Esitati neegrspirituuaale.
- * Oma 30. hooaja lõpetas Ülestõusmis-pühade teenistustel kontserdiga Reigi ja Kärkla kirikus Eesti Sõprusühingu kammerkoor.
- * 27.—29. aprillini olid Hiiumaa Rahvantsu ja Rahvamuusika Seltsi külalistsiks tantsijad ja pillimehed Soomest Virolahtist. Anti ühine kontsert.
- * 28. aprillil toimus Emmaste rahvamajas puhkpilliõhtu. Esinesid rahvamaja bigbänd, puhkpilliorkester ja KEK-i puhkpilliansambel.
- * 12. mail sai Kärkla kirikus kuulata ansambli „Leigarid“ laulurühma kava eesti vaimulikest rahvalauludest.
- * Mai lõpul käis Hiiumaal esinemas Tallinna Õpetajate Maja kammerorkester Kalju Vesti juhatusel.
- * 25.—28. maini käis Soomes Virolahtis sõprus- ja kontserdireisil „Ühenduse“ segakoor „Hiula“.

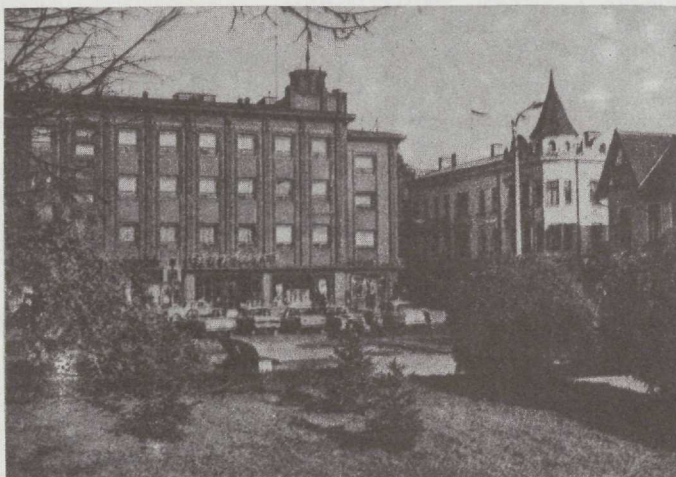
Viljandimaalt

- * Jaanuari lõpul andis Viljandi Pauluse koguduse ansambel „Hingeleib“ Soome kirikutes mitmeid kontserte. 21. jaanuaril esineti Helsingis sealsetele eestlastele.
- * Eesti Meestelaulu Seltsi volikogu valis 1990. a. tegevuse põhjal aastakoorigiks Viljandi „Sakala“.
- * 13. veebruaril lauldi V. Tormise 30-laululist tsükli „Vanavanemate viisivakk“, esitajajaks lastekoor, noortekoor „Kvart“, poistekoor ja tütarlasteansambel.
- * Pärast mõningast vaheaega taastati aprillis sõprussuhted Viljandi koori „Koit“ ja Pärnu „Endla“ koori vahel. Pärnus anti ühine kontsert.
- * Halliste kirikus toimus 26. aprillil Eesti Filharmoonia Kammerkoori aastapäevakontsert. Lauldi Domenico Scarlatti „Stabat Mater“it“, Krzysztof Penderecki „Stabat Mater“it“, Georg Friedrich Händeli „Dixit Dominus“t“.
- * Aprillis sai „Ugala“ uues saalis kuulata H. Berlioz'i avamängu „Rooma karneval“, J. Haydni Trompetikontserti Esduur, L. van Beethoveni 7. sümfooni. Esitajaks ERSO Kanadas elava dirigendi Norman-Ilis Reintamme juhatusel.
- * Samas kuus toimus Viljandi maakonna kooride kontsert, kus esitati Viljandimaalt võrsunud heliloojate Kappide, Juhan Aaviku, Mart Saare, Friedrich August Saebelmanni, Albert Pettineni loomingut.
- * 12. mail toimus Suure-Jaani kirikus emadepäevale pühendatud eestikeelse vaimuliku koorilaulu kontsert, esinajaks kammerkoor „Dextera“ Jan Roosaare dirigeerimisel.
- * 23. mail laulis Viljandi Pauluse kirikus Tallinna Piiskopliku Toomkiriku noortekoor „Laudate Dominum“, kaastegev oli ka Toomkoguduse keelpillikvartett. Kavas Bach, Mozart, Kreek, neegrspirituuaalid.
- * 25. mail olid „Rock Rambi“ üritused. Rockifestivali külalisteks tulid ka ansamblid Soomest ja Rootsis.
- * 18. mail toimus Viljandi maakonna laste laulu- ja tantsupidu.
- * Maikuuks käis pikemal kontserdireisil Rootsis ja Norras meeskoor „Sakala“, kaasas 2 kava: üks laulmiseks kirikutes,

teine kontserdisaalides. Rootsis esineti Alingsås, Norras Steinkjeris, kavas peamiselt eesti autorite laulud.

- * 26. mail toimus Viljandi Pauluse kirikus koguduse kooride kontsert, esitati Võrgu, Tamveski, Topmani laululoomingut.
- * 15. ja 16. juunil toimus folkloorifestival „Viljandimaa virred“.

- * Samal ajal tähistas kontserdiga oma 120. aastapäeva Suure-Jaani puhkpilliorkester.
- * Juunis sai teoks Viljandi ingerisoomlaste kultuuriseltsi liikmete esmakordne välissõit. Segakoor „Sävel“ viibis Rootsis 44. ingerisoomlaste pidustustel.

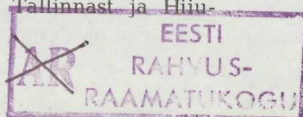
Viljandi kesklinnas

Pärnumaalt

- * Veebruaris loodi Pärnus lauluklubi väsimatu Ahto Nurga juhendamisel.
- * 24. veebruaril sai Pärnus „Kalevi“ staadionil teoks „üks hullumeelne ettevõtmine“ — tantsulöömine ja muusikakuulamine, mille juhiks Margus Turu ning initsiaatoriteks „Lions Club International“ ning kontsert-kontsern „Kuldne Trio“.
- * Märtsikuu keskpaigas toimus Pärnus mitu huvitavat kontserti: Tartu Kerge-muusikakoor laulis kontserdil „Muinaslugu muusikas“ R. Valgre loomingut ning meloodiaid muusikalidest; Pärnu Gümnaasiumi muusikaosakonna ja G. Otsa nim. Muusikakooli õpilaste ühiskontsert, laulis kaasa ka Pärnu Õpilasmaja tütarlastekoor.
- * 22. märtsil said pärnakad kultuuri-keskuse „Mai“ baaris nautida Reet Kromeli uut kava „Päev rooside ja veiniga“.
- * 22. ja 23. märtsil andis Pärnus kontserte Vaasa Vabariikliku Rahvaülikooli gospelgrupp „Gospel Line“, esineti ka kooliõpilastele.
- * 24. märtsil sai 80-aastaseks Pärnus elav koorijuht, kauaaegne muusikaõpetaja ja orkestridirigent Voldemar Rumessen.
- * Märtsi lõpu- ja aprilli alguspäeval toimus Pärnu IV kantripidu. Kodumaiste „kantrihaide“ „Justamendi“, Silvi Vraidi, „Kukerpillide“ jt. kõrval esinesid ka külalised Helsingist ja Sankt-Peterburgist.
- * Aprilli algul pidas oma 80. juubelit Tori seltsielu eestvedaja ja Tori külakapelli juht Elmar Mäger.
- * 20. aprillil andis rahvatantsuansambel „Kajakas“ „Endla“ teatri saalis oma 20. sünnipäevakontserdi.
- * Pärnu KEKi kammerorkester käis esinemisreisil Rootsis. Kontserdid anti Vaasa ja Jonseredi kirikus.
- * Pärnumaa laste folklooripäevadel esinesid tantsijad-lauljad Pärnust ja Pärnumaalt, Soomest, Tallinnast ja Hiiu- maalt.

- * 2.—5. maini tähistas 30-neseks saav Tartu Poistekoor oma juubelipäevi. Koos „vanema vennaga“ esines ka Pärnu Poistekoor.
- * 12. mail laulis RAM Pärnu Eliisabeti ja Pärnu-Jaagupi kirikus. Emadepäevakontserti juhatasid Olev Oja ja Tõnu Kuljus. Kavas Lääne ja eesti klassika.
- * Mai lõpus esinesid Pärnus mitmed kollektiivid välismaalt: USA music-halli „The Young Ambassadors“ and show-etenduse „American Music Makers“; IX keskkooli aulas esinesid Saksa-Eesti ühiskontserdil Birgitte ja Hermann Jäger, lauldi Schubertit, Chopini, Schumanni, Straussi, Mendelsohni, Saart. Eestit esindas segakoor „Kaleva“ Uno Taremaa juhatusel.
- * Juuni esimestel päevadel viis rännutee Tõstamaa Kultuurimaja laste puhkpilliorkestri Vilniusesse, sealse noortemaja korraldatud noorte puhkpilliorkestrite rahvusvahelisele festivalile. Kaasas oli ka mängijaid orkestrist „Saxon“, Konkursile viidi 3 kohustusliku pala kõrval ka 20-minutilise programm ameerikalikest viisidest.
- * Suvistepühail käisid 115-aastaseks saanud Pärnu kooril „Kungla“ külas teised samanimelised kollektiivid. Peeti ühine sünnipäevapidu ja kontsert.
- * Mai algul oli kontserdireisil Rootsis EEK kammerkoor „Ave Canto“. Anti kontserdid Stockholmis Sofia kirikus ja Hasselby lossis. Võõrustajaks oli sõpruskoor, Stockholm folkloor „Möllers Allehanda“.
- * 26. mail toimus Pärnu Humanitaargümnaasiumi muusikaosakonna kevadkontsert.
- * 8. juunil laulis Raekoja saalis soomlanna Eva Vainio, klaveril saatsid Pia Korteala ja Tuomo Ketomäki. Suur oli kuulajate hämmastus, kui kuuldi, et tegemist pole suurepärase professionaalse lauljaga, vaid asjaarmastajaga.
- * 17.—21. juunini oli „Fiesta International“.

Järg 16. lk.
refereerinud Aime Kons

TALLINNA MUUSIKAKESKKOOL

DIREKTRISSI PILGU LÄBI

Kolmkümmend aastat on täismehega. Just selle künnise ületas tänavu Tallinna Muusikakeskkool.

Kooli direktress pr. TIINA EHIN, mille järele on need aastad jätnud vabariigi kultuurilukku?

Ma arvan, et üldsus on märganud, et väga palju MKK lõpetanud on kujundamas vabariigi praegust muusikaelu. Muusikakeskkoolist on pärit mitmeid silmapaistvaid interpreete ja konkursside laureate — nimetaksin siinkohas Kalle Randalut, Teet Järvit, Ivari Iljat, Lauri Väinmaad, Rein Metsa... Meilt on tulnud mitmeid dirigente, nagu Tõnu Kaljuste ja Andres Mustonen. Muusikaelu kujundajatest peaks nimetama veel Tiina ja Enno Mattisenit, Eesti Raadio toimetajat Tiia Tederit, ETV mitmeid töötajaid, nagu Ruth Alaküla... Lisaks on ERSO ja „Estonia“ orkestri koosseis valdavalt MKK vilistlastest koosnev. Seda loetelu võiks veelgi jätkata, sest kindlasti jäid paljud nimed nimetamata. Sellest peaks järelduma, et Muusikakeskkool on oma 30-aastase tegevusega end õigustanud ja panus Eesti muusikakultuuri peaks olema küll märgatav.

Vaatame nüüd ajas tagasi — millest ja miks sai kõik alguse?

Kool on loodud 1961. aastal tolleaegsete NL mallide järgi. Oli kombeks, et konservatooriumide juures asusid muusikakeskkoolid. Alguse sai see Moskvas, kus selline kool loodi juba palju aega enne meid. Eestis lähtusime vajadusest valmistada Konservatooriumisse sisseastujaid juba esimesest klassist peale vastavalt professionaalseks muusikuse kasvamise nõuetele. Nii loodi muusikakeskkool ka Eestis. Alguses polnudki meil oma koolimaja ning tegutses linnas mitmes õppeasutuses. Kasutati Westholmi (tol ajal veel 22.) keskkooli ruume, Konservatooriumi Kaarli pst. hoonet, õpetajate ja õpilaste kodusid. Alles 1969. aastal kolis MKK koos Konservatooriumiga Vabaduse pst. 130 internaatkooli alt vabanenud ruumidesse.

MKK eesmärgiks on ette valmistada Konservatooriumi tudengkonda. Selline eesmärk on aga ka Otsa- ja Elleri-koolidel?

Meie eripäraks on just see, et Otsa- ja Elleri-kooli vanuseastmele on altpoolt juurde liidetud lastemuusikakoolide vanuseaste. See tähendab seda, et hakkame tõesti juba kuueaastasi lapsi kasvatama suunaga saada professionaalseks muusikuks. Selliseid koole vabariigis rohkem ei ole ja ma pean ütleva, et MKK sellisel kujul on nõukogude korra üks suuremaid saavutusi meie vabariigi jaoks. Sellise kooli erikaal muusikute kasvatamisel peaks olema suur, sest kui LMK-d on valdavalt huvialakoolid, siis meie nooremate klasside õpilane peab juba teadma, et temast saab muusik.

Võrdleme 70. ja 90. aastate Muusikakeskkooli. Mis on selle ajaga muutunud?

Kõigepealt on suurenenud õpilaste ja õpetajate arv. Praegu õpib meie koolis 488 õpilast, neist umbes 40 internaadis, ülejäänud on Tallinnast. Teiseks on oluliselt aktiveerunud meie kontserttegevus. Kui alguses esinesime põhiliselt oma koolis ning mõni kord aastas „Estonia“ kontserdisaalis, siis nüüd toimuvad kontserdid Teatri- ja Muusikamuseumis, Kiek in de Kókis, Matkamajas, Ajaloomuseumis, jätkuvalt „Estonia“ kontserdisaalis ning Olavi saalis. Lisaks ka mitmetes kirikutes ja LMK-des üle vabariigi.

Viimastel aastatel oleme jõudnud ka välismaale. Ajavahemikul 1988—1991 on sümfooniaorkester esinenud kahel korral Saksamaal, puhkpilliorkester Soomes, kammerkoor Rootsis, Soomes ja Saksamaal, kammerorkester Belgias, solistid ja kammeransamblid Saksamaal ja Prantsusmaal, samuti keelpilliansamblid Saksamaal ja Soomes...

Suur muutus on kindlasti ka see, et meie lõpetajad saavad õppida ka välismaal. Nii õpib Martin Kuuskmann USA-s, Rait Karin ja Aleksander Hännikäinen Soomes, Leho Karin Rootsis, Tuuli Teder ja Toomas Vana Saksamaal.

Koolis on viimasel ajal eriti aktiivselt tekkinud pidevalt tegutsevaid ja märkimisväärse taseme kolektiive. Nii tegutsevad sümfooniaorkester, VII—VIII klassi noorteorkester, puhkpilliorkester, kammerorkester, mitu kammeransamblit. On eraldi II klassi koor, III—IV klassi koor, V—VIII klassi koor, keskkooli naiskoor ja kammerkoor. Paljud MKK poisid laulavad Eesti Poistekooris, heas kirjas ollakse mitmes koolivälises kollektiivis.

See kõik teeb tõesti rõõmu. Kuid mis teeb praegu muret?

Aastaid on olnud probleemiks kooli asukohta küsimus. Kuna asume kesklinnast kaugel (rääkimata sellest, et asume kaugel Lasnamäest ja Mõigust, kus ka elab meie õpilasi), oleme aastaid taotlenud kesklinna uut koolimaja ja praegugi esitasime palve Merekooli hoone eraldamiseks Muusikakeskkoolile. Kuidas küsimus lahendatakse, pole veel selge.

Kas seda võib siis nimetada probleemiks nr. 1?

Jah. Sest oleme aja jooksul kujunenud Pääsküla—Laagri-Nõmme rajoonikooliks, kuigi kooli idee on olla vabariiklik. Lisaks kimbutab meid siin ruumiprobleem, sest individuaaltöö nõuab palju klassiruumi, mida meil lihtsalt ei jätku.

Ja muidugi on nagu kõikide haridustöötajate hulgas, meilgi probleemiks õpetajate palgad. Usun siiski, et see küsimus lahendatakse.

Kuid kes häbiväärse palga eest siiski ei põlga suurt tööd?

Meie pedagoogiline kaader on aastate jooksul välja kujunenud ja siin on väga nimekaid õpetajaid — Laine Leichter,

Muusikakeskkooli XXVII lennu (lõpet. 1991) B-klass

Ivi Tivik, Maigi Pakri, Aino Riikjärv ja paljud-paljud teised. Kuigi meie koolist lahkus sügisel mitu silmapaistvat õpetajat, tuli neid asendada palju noori — meie endi vilistlasi. Selline tagasiside on üldse suur, meie endisi õpilasi on MKK-s tööl põhikohaga 41 ja kohakaaslasena 21 — kokku siis 68 inimest. Loomulikult teeb see ainult rõõmu.

Ajad on eriti viimase aasta jooksul tugevasti muutunud ja muutuvad veelgi. Kas hakkab kujunema ka tulevikunägemus MKK-st?

Midagi kindlat on raske öelda, sest vabariigis korraldatakse ümber igasuguseid elusfääre. Mulle tundub, et MKK õpilaste arv ei peaks olema sedavõrd suur, ja kool võiks olla üles ehitatud püramiiditaoliselt: I klassi võtaksime vastu küll kaks paralleelklassi, kuid IX klassi lõpuks peaks meile olema selge, millised lapsed lähevad edasi keskkooli. See valik peaks olema väga range, keskkooli peaksid saama eriti silmapaistvad. Ja piisab, kui õpilasi oleks ühe klassi jagu. See tähendab, et keskkoolis õpiksid ainult väga perspektiivikad, väga andekad ja juba väljakujunenud muusikud.

Praegu on Eesti kultuur tervikuna suu-

res hädaohus. Majanduslikel põhjustel on juba kaalukaasil või sinna minemas mitme koori- ja orkestrikollektiivi elu. Kas taevast võib tulla abid? Kas Muusikakeskkooli kohal?

Eestis on väljatöötamisel haridus- ja kultuurikonseptsioon ning hetkel on kõik küsimused lahtised. Jaanuaris tuleb arutlusele muusikaõppeasutuste edasine käekäik ja kõik sellega seotud probleemid. Praegu ei tea midagi halba karta. Tahaks loota, et Haridusministeerium ja vabariigi valitsus lahendavad selle küsimuse.

Mul jääb üle soovida Teie kaudu kogu koolile jõudu ja vastupidavust. Mida tahaksite lõpetuseks soovida Teie?

Tahaksin, et Muusikakeskkool jääks noorte andekate laste kasvatamise kaudu edaspidigi kujundama vabariigi muusikaelu. Tahan õnnitleda kooliperet aastapäeva puhul ja tänada „Muusikalehte“ võimaluse eest tutvustada Muusikakeskkooli.

Aitäh.

Juubelijuttu ajas MATI PÖDRA, 1986. a. MKK vilistlane (XXII lend)

ÕPILASE PILGU LÄBI

Järgneva loo autor seadis ühel päeval sammud juubeliks valmistuvasse Muusikakeskkooli tööülesandega viia läbi õpilaste ekspressusutlus teemal: mida on küsitlervale andnud õpingud Muusikakeskkoolis ja mida annaks teha ehk teisiti? Paraku — juba esimeste „ohvritega“ kasvas jutt üle pikemaks vestluseks, millise alljärgnevalt avaldame praktiliselt muutmata kujul (parandatud on ehk ainult keelevääratused).

Niisiis, vestlejate tutvustamiseks: ARDO on klarinetist, õppinud MKK-s I klassist alates ning nüüdseks jõudnud abituuriumini. JUHAN mängib viiulit ning õpib eelviimases klassis. Kumbki noormeestest ei saa enda kohta öelda, et ta oleks mingisugune oivik ja ka mitte eriline „luhvivend“, nii et tegemist on täiesti tavaliste koolipoistega.

Milline on siis „harju keskmine“ arvamus koolist, kus noormehed pikemat aega õppinud? Mida on andnud õpingud Muusikakeskkoolis?

MKK kammerorkester anno Domini 1988.

õpitakse neid ainult selle nimel, et oma hinded kätte saada, mitte teadmiste endi pärast. Just sellepärast on paljud siinsed õpilased õpilased selle sõna kõige halvemas mõttes, ja tihtipeale kajastub taoline suhtumine ka muusikaõpingutes. Tundub, et asi on selles, et õpetajatele maksab riik, mitte õpilased — ning las siis mõisa kõis lohiseb!... Tegelikult võiks siin õpetatavast enda sisse imeda väga palju.

Kas oleks seega mõttekas teha Muusikakeskkooli õpilastele tasuliseks?

ARDO: Jaa, kindlasti. Loomulikult võib ju tulla vastuväiteid, et meil pole raha — kuid on ju võimalikud variandid, vasematest perekondadest pärit õppuritele võib maksta toetust...

JUHAN:... ja see võiks toimida veel analoogselt praeguse stipendiumiga: kui teed teatavad asjad ära, siis vabastatakse maksust. Aga tulles eelmise küsimuse juurde tagasi, siis... Stagnaajal oli üldaineid tegelikult väga palju — kuid tase polnud sugugi madal. Meenutame või Kalju Kallaste matemaatikat (jaa-jaa — toimetus ühest suust). Nüüd on aga toiminud mingi anarhia — üldaineid on käpaga vähemaks võetud. Kas tasub — muidu

ARDO: Üleüldse on praeguseks endale raske teadvustada, et erinevatele poolest n.ö. tavalisest keskkoolist. Tunniplaanis olevad muusikaained on niivõrd harjumuspärane nähe... Aga kindlasti on MKK andnud mulle töövõimet, oskust ja tahtmist tööd teha.

JUHAN: Ma mõtlen, et kuna MKK-st peaksid idee järgi muusikud välja tulema, tuleks kooli hinnata selle järgi, kui hästi ta neid muusikuid siis toodab või ei tooda, kui palju suudab ta panna pähe siin lõpetavatesse inimestesse — muusiku mõtlemist. Sõnaga, palju kool muudab inimese mõtlemist, et edaspidises elus saaksid lõpetanud muusikaga leiba teenida — ja selles osas ei ole olukord üldsegi halb, sest õpetajate seas on palju selliseid, kes just mõtlemist arendavad — võtame näiteks Helju Taik. Nii et minu arvates täidab MKK oma ülesannet suurepäraselt.

Muusikakeskkool ja üldained? Kas on neid palju või vähe, mida võiks ja mida ei peaks olema?

ARDO: Siin on paraku maad võtnud suhtumine „seda peab“, ning tihti

hakkab kooli seinte vahelt välja tulema väga lolle inimesi.

Teine asi on loomulikult see suhtlemisõskus, mille saad üldainetundides — noh, kasvõi selles mõttes, kuidas sellelt või teiselt õpetajalt hindede kätte saada. Seda oskust läheb elus ikka vaja...

ARDO: Siiski — nimetus Muusikakeskkool ütleb ise ära, et garanteeritud peaks olema niihästi muusikaline kui ka keskharidus. Kui see nii pole, tuleks kooli nime muuta. Tean, et Muusikakeskkoolist on inimesi läinud mujalegi kõrgkoolidesse.

JUHAN: Meie üldaineõpetajad on igati tasemel. Kuid mulle tundub, et nad peavad (eriti lõpuklassides) ennast tagasi hoidma, sest mida lõpupoole, seda suuremat rõhku pannakse muusikalisele tööle. Näib, et see on probleem ka õpetajate endi jaoks...

Nii et olete pedagoogilise kaadriga igati rahul?

JUHAN: Teoreetilistes ainetes on toimunud generatsioonivahetus — võtame näiteks solfedžoõpetaja Mari Vihmandi või harmooniaõpetaja Mart Siimeri. Konkreetsemalt on see kaasa toonud näiteks selle kohutava JO-LE-MI vaimu

(täielik jama!) taandumise ning üldse — värskete vere tulekut ei maksa alahinnata, küllap noored inimesed lähevad veel paremateks!

ARDO: Puudus on meesõpetajatest, see on aga vististi üleüldine. Seetõttu annab veidi tunda selline feministlik laad...

JUHAN: Erialaõpetajate koha pealt... nojah, minul on küll vedanud. Kadunud Harry Rikandi ja Ivi Tivik on mõlemad tipp-pedagoogid. Viiuliõpetajate tase on küll vägagi erinev, kuid igauue juures saab midagi õppida. Ka klaveritase on alati olnud kõrge, kuigi nüüd on paljud head õpetajad ära läinud. Puhkpillide koha pealt...

ARDO: ... on vast puudus noortest õpetajatest, praegused pedagoogid on tõesti väga kaua töötanud. Taseme kohta pole midagi halba aga öelda.

JUHAN: Praegu on erialaineid seega täiesti võimalik õppida. Ja võib saada ka väga hea üldhariduse — aga me oleme ausalt öelda suured lohed ja sellistega töötades ei viitsi varsti ka õpetaja oma tööd tõsiselt võtta.

Mida sooviksite koolile juubeliks?
JUHAN: Et meie kool ikka laiali ei läheks...

ARDO: Kõike head. Aga... Minu meelest on MKK ikkagi selline „sotsialismi lapsuke“ ja kui me oma ühiskonnas areneme edasi, peaks ka nende seinte vahel mingi areng toimuma. Ei saa võtta asja lõpmatuseni nii, et laseme riigi rahakotil liugu.

JUHAN: Ausalt öeldes — ega mujal maailmas muusikakeskkooli tüüpi koole pole. Aga kooli laiali lasta oleks ka vale, sest praeguseni on ta ennast õigustanud ja kui juba midagi laiali laskma hakatakse, peaks ju olema ka see, mida kohe asemele panna. Ei saa hakkama ainult Otsa- ja Elleri-kooliga. Mida aga meil tuleks kohe teha — umbes kolmandik õpilasi jultalt välja visata! Ehk siis muutuks asi tõsisemaks. Praegu on MKK ikkagi rohkem lähikonna kool, õigemini pensionaat, ja selliseid, kes ennast kuidagi muusikast ja kuidagi üldainetest läbi veavad (õieti tegemata ei üht ega teist), on siin parasjagu.

Vastasid mõneti mu järgmisele küsimusele: mida teeksid kõigepealt, saades Muusikakeskkooli direktoriks?

JUHAN: Oh issand küll! Ma loodan, et ma kunagi selleks ei saa. Mis praeguselgi viga...

Kolleeg käis päev tagasi pr. Ehiniga vestlemas — ja tema jutt kattub väga suures osas teie omaga...

JUHAN: Oleme ju kõik muusikainimesed. Praeguse direktori ajal on elu väga ülesmäge läinud ja küllap läheb veelgi. Aga — kui siiski peaks mulle pakutama direktori kohta, siis ma juba ütlesin, et kiiremas korras tuleb lahti saada nendest, keda muusika tegelikult üldse ei huvita ja kes on siia tulnud ainult sellepärast, et siin on võimalik kergemini läbi saada. Need inimesed võiksid ka ise seda omale ausalt tunnistada. Igal juhul kuluku vähemalt korralik šokiteraapia ära.

ARDO: Kui õnnestuks kuidagimoodi see, et juba näiteks IX klassi astuv noor teadvustaks endale, et temast tuleb muusik.

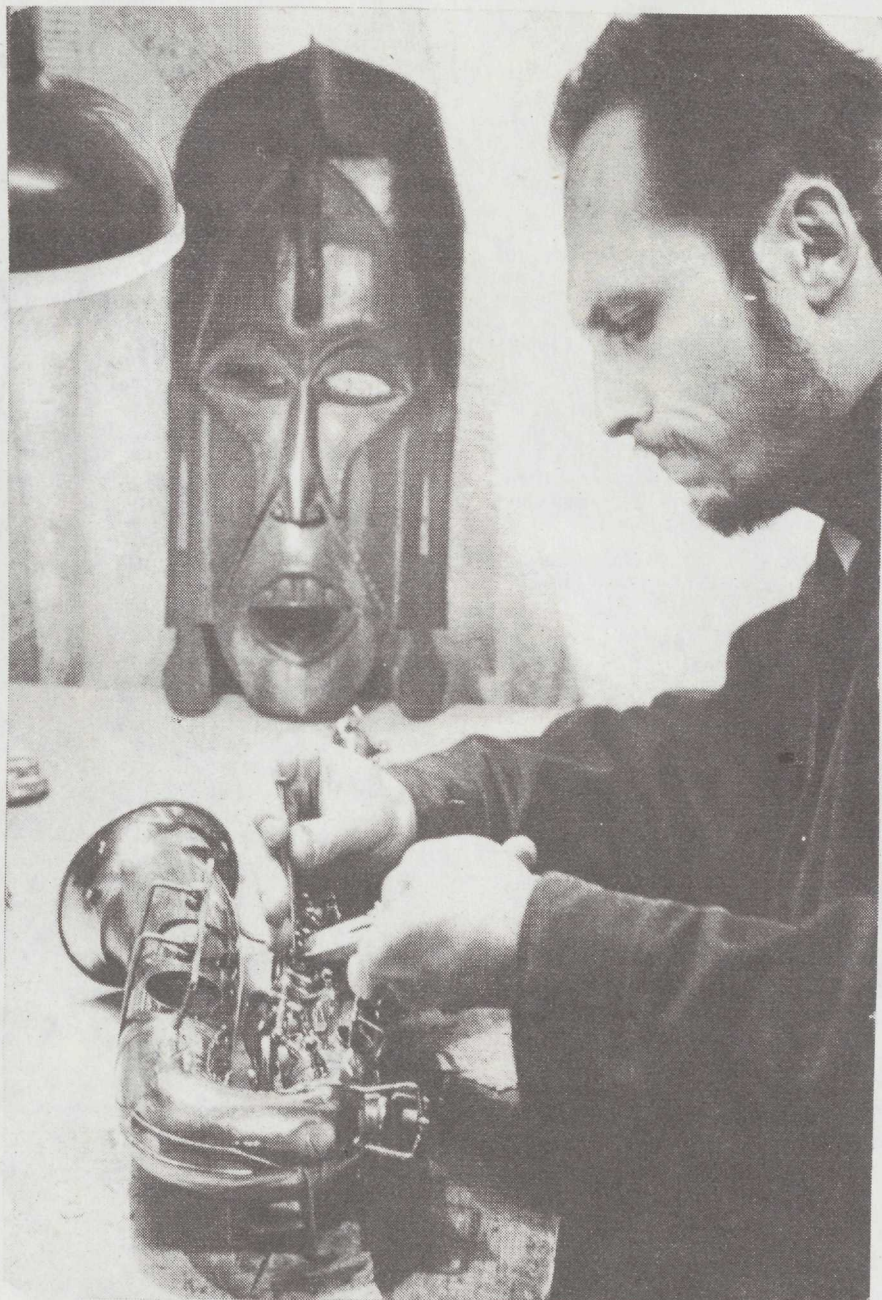
JUHAN: Meil on ju õige mitmeid iseenesest andekaid pillimehi, kellel aga kahjuks on mõlemise keskpunkt kuskil mujal kui muusikas. Siin paistabki olevat arenguperspektiivi...

ARDO:... kuigi nähtavasti saab just see olema kõige keerulisem.

Juttu juhtis

JAAN ALAVERE,

MKK vilistlane 1988. a. (XXIV lend)

Sissejuhatuseks ehk mõned eluloolised andmed?

Olen pärit Tartust. Õppisin Treffneri gümnaasiumis, mille lõpetasin 1979. aastal. Alustasin õpinguid Otsakoolis, kuid paraku sekkus õppeprotsessi sõjavägi ja pärast kroonut ma ei jätkanud pooleliolevat.

Kust aga tekkis idee saada pillimeistriks?

Tegelesin koolipõlves mudellismiga — eks seegi ole nikerdamine. Sel ajal tegin esimese pilli — see oli pochette (prantsuse tantsuõpetaja taskuviul). Suutsin ka sõjaväes „käte soojas hoida“, ülemus oli muusikalembene. Valmistasin seal 2 vanamuusikainstrumenti, kuigi polnud ei tööriistu ega õiget materjali.

Kui läksin demblisse, oli Konservatooriumis parasjagu üks pillimeister vajaka. Minu „ristiisaks“ võib pidada Raivo Peasket, kes soovitas mind sellele kohale. Ja „papa“ Elmar

Lõuni käe all alustasin. Teda võib pidada Konservatooriumi pillimeistrite vaimseks isaks.

Olen ennast täiendanud Leningradis vanade pillide valmistamise alal Feliks Ravdonikase juures. Soomes sain kogemusi uute töövõtete omandamisel. Siin on ju kõik kiviajast...

Räägi veidi oma tööst siin majas!

Alustuseks võib-olla sellest, et paberite järgi olen juba 7 aastat laborant. Pillimeistri kohta pole siiani suudetud juurde teha... Palk on just selline nagu on: 240 OR-i miinus maksud.

Praeu on moes välismaal tööl käia. Kui pakutakse, kas läheksid?

Alatiseks mitte. Kuid aeg-ajalt käiksin, kas või sellepärast, et muretseda vahendeid. Konservatoorium mulle neid ei eralda, isegi mööbel minu tööruumis on maha kantud... Ainukesed asjad, mida pakutakse, on elekter ja küte (vahel sedagi mitte).

Enamuse oma tööriistadest ja materjalidest olen muretsenud valuuta eest, nii mõnigi auto on „magama pandud“.

???

Pillimeister peab natuke loll olema...

Kes on sinu põhilised kliendid?

Tudengid. Kuna ma aga olen vabariigis ainuke puupillide remontija, kes vaid selle tööga leiba teenib, käiakse mujaltki.

Kõrvalepõikeks: kas oled tegele- nud ka keelpillide parandamisega ning on seal midagi teisiti?

Alustades Sinu küsimuse tagumisest poolest, võin öelda, et keel- ja puhkpillide parandamine on absoluutselt erinevad asjad! Isegi ühiseid tööriistu on vaid paar-kolm. Kuid olen olude sunnil remontinud ka keelpille, näiteks kui Raivo Hiie-maa (keelpillidele spetsialiseerunud meister Konservatooriumis — M. P.) oli Moskvas. Üldiselt pole see minu ala, ehkki viiul on mu lemmikpill.

Jäägu tõesti iga kingsepp oma liistude juurde. Keelpillide vigu võib jagada kergemateks ja raskemateks. Kuidas on lood puhkpillide vigadega?

Neid võib jagada efektseteks ja defektseteks. Mõni pill on väliselt kole, aga kõlal pole viga midagi. Teisega mässu kolm päeva, ehkki pealtnäha klantspill!

Kuid pillifirmade vahe? Mis firma pille on kerge remontida?

Eestis on sellest raske rääkida. Meil pole erilist valikut — Leningradi „kaikad“, milliseid Läänes isegi utiili ei kõlba anda. Juba sünnist kүүrakad... Kui ma siin näen heal juhul 2—3 päeva pilli kallal vaeva, siis Soomes töötades oli normaalne 4 pilli päevas. Kui aga rääkida maailma mastaabis, on töökindlaimad firmad „Mateki“ ja Muramatsu“. Isiklikult mulle sümptatiseerib „Trevor J. James“ — ka odavad pillid on heakõlalised ja puhta tööga.

Kahju on „Emersoni“ firmast. Oli igati korralik, kuid nüüd on alla käinud seoses asukohavahetusega ühest Ameerika otsast teise.

Oled siin töötades näinud üht-teist. Pillimeister võib vist parandada toodud pillist välja lugeda mängijapoolset suhtumist. Mida võid selle kohta rääkida?

Sellel teemal võikski rääkima jääda. Kuid tooksin esile paar täielikku mõistatust.

Kõige arusaamatum on see, et häid pille on peaaegu võimatu saada — ja seejuures hoitakse neid võimattult halvasti. Veel üks üllatus: kuigi naisterahvaid peetakse meestest märksa korralikumateks, on nende pillid (üksikute eranditega) palju räpasemad. Muuseas, mitte ainult meil, vaid ka välismaal.

Tooksin kõigile eeskujuks kadu-
d Samuel Saulust. Minu tööprak-
tikas on ta ainuke pillimees, kes
alati enne vastustusrikast esinemist
palus mul pilli üle vaadata. Mis sel-
lest, et võib-olla on pill täiesti kor-
ras, kuid mängukindlusele annab
palju juurde, kui võid olla kindel, et
pill alt ei vea. Ja on mulgi lihtsam
kord kuus teha profülaktikat kui
igal aastal pill lahti kiskuda.

Mis Sa arvad, kas pillimees peaks oskama teha pisiremonti?

Sõltub sisetundest. Praegu remon-
timisel olev flööti sattus siia just see-
pärast, et mängija üritas seda ise
parandada.

Kuid kindlasti on Su töös olnud naermaajavaid seiku?

Kõigepealt sellest, mis selliseid
juhtumeid põhjustab. Nii imelik kui
see on, ei juleta pillimeistrile öelda,
miks selline või teistsugune asi juht-
us (äkki saab pahandada?)... ja haka-
takse välja mõtlema fantastilisi põh-
juseid. Miks? Nagunii on esimesest
pillust selge, milles asi.

Kohe saad natuke naerda. Ühel
noormehel oli flöödihuulik kapitaal-
selt kortsus. Kui küsisin, mis juhtus,
tuli vastuseks: harjutasin nii palju, et
huulik läks mängides soojaks ja pai-
sus niipalju, et ei tulnud pilli küljest
ära; hakkasin teda siis väänama ja
keerasin vindi peale.

Muuseas, sellisel juhul oleks huul-
lik pidanud hõõguma. Ja vinti peale
keerata? Olles küll parimates aast-
tates (30) ja täie tervise juures, ei
jaksaks ma seda ometi.

Kui tahad, käi Raivo (Hiiemaa)
juurest läbi. Tema käes on kollekt-
sioon iseparandamise kurioosumeid,
milledest väärtuslikem ese on alu-
miiniumist valatud tselloorop...*

Äkki annaksid siis „kümme käsku“ pillimeestele?

Kas just kümme? Enamus on nii
professionaalsed, et raiskavad ilma-
aegu leheruumi. Kaks universaalset
käsku aga küll:

1. Ära näpi! Kui hakkad ise paran-
dama, on pillimeistril kümme korda
rohkem tööd!

2. Ära jäta pilli sinna, kuhu on või-
malik istuda või astuda!

Millised paistavad Sulle pillimees- te probleemid?

Normaalne pilli eluiga on 10 aast-
tat, meil mängitakse 50 aastat vana-
de pillidega. Seda ma juba ütlesin,
miks.

Mujal maailmas tulenevad pilli-
meeste probleemid sellest, et pole
järelkasvu pillimeistritele... Juba
praegu annab see end mõnel maal
tunda.

Sinu puhul on pensionileminekut loomulikult kohatu rääkida. Aga kui lähed näiteks välismaale tööle, kas jääb siin sellepärast remont seisma? On Sul mingit järelkasvulootust?

Järelkasv on peaaegu et olemas.
Noorherra Mihkel Peäskel paistab
selle jaoks olevat huvi, pead kui käsi.
Aeg-ajalt käib ta ka siin harjutamas.
Kuid eelkõige on ta silmapaistev
flöödimängija, nii, et paraku on karta
või loota, et temast siiski meistrit ei
tule...

Lõdvestuseks paar pisikest pomm- küsimumust. Kelleks tahtsid saada lap- sepõlves?

Astronoomiks.

Ja muusikaharrastus?

Tuli ootamatult. LMK-s pole õppi-
nud, flöödi võtsin esimest korda
pihku 3 nädalat enne Otsa-kooli
sisseastumiseksameid.

Kuidas eksamil läks?

Normaalselt. Ega puhkpille pole
nii raske õppida kui pealtnäha võib
paista. Loomulikult on vaja väga
tahta.

Kas tegeled veel kuidagi muusi- kaga?

Antud hetkel laulan Tallinna Kam-
merkooris ja enda lõbuks — et pilli-
mängu mitte päris ära unustada —
mängin flööti. Kunagi oli mu nõrkus
vanamuusika. Pikka aega on olnud

meeldiv koostöö Urmas Sisaskiga.
Ka ühine astronoomiaharrastus lä-
hendab. Olen osaline mitmes tema
ettevõtmistes. Viimati näiteks lindis-
tasime muusikat Rein Marani uuele
filmile.

Kas muusikaga tegelemine aitab pillimeistrit?

Kindlasti. Keelpille on võimalik
parandada, oskamata mängida seda
instrumenti. Parimad meistrid siiski
oskavad. Kuid puupillimeistritele on
pillimänguiskus hädavajalik.

Kas oled remontinud mõne kuul- suse pille?

Maailmakuulsuste omi mitte. Kuid
Eesti interpretidest on enamik minu
juurest oma muredega läbi käinud.

Kuidas suhtub perekond Sinu elu- kutsesse?

Soosivalt. Ilmselt on eestlaste
jaoks esmatähtis, et tema või ta läh-
edane oleks keegi. Pealegi on minu
töö ka pere elatusallikas. (Autot küll
ei jaksaks osta, aga on's see nii olu-
line?)

Aga kas perekonna arvamus Sinu jaoks üldse tähtsust omab?

Mingil määral ikka. Et ma austan
oma lähedasi, tuleb ju mul arvestada
ka nende arvamusega.

Rääkisime Sinu eriala kitsaskohta- dest. Kui võtta nüüd pisut suurema- tes mastaapides, mis Sind meie muu- sikaelus enim häirib?

Täpselt sama mis muudel elualal-
del. Nõukogulikkus muidugi.

Lõpetuseks tegelgem pisut avaliku arvamuse uurimisega. Mida arvad „Muusikalehest“?

Ausalt öeldes pole ühtegi numbrit
pihku sattunud. Ajanappus. Ma ei
loe praktiliselt üldse ajalehti.

Aga mis peaks selle nimetuse taga seisma?

Mina näeksin „Muusikalehes“ eel-
kõige tõsist erialast lehte. Selline
väljaanne on meil praktiliselt puudu.

Aitäh vestluse eest.

Juttu ajas
MATI PÖDRA

OBOEKUNSTNIK JA DIRIGENT

● Maikuu anti välja järje-
kordne Ernst von Siemensi
nimeline preemia. Selle pälvis
tänavu nimekas Šveitsi muu-
sik ja helilooja Heinz Hollig-
ger. Saksamaal toimub selle
kaaluka, muusikas. n.ö. mitte-
ametliku Nobeli-preemia kät-
teandmine igal aastal mai-
kuus. Preemia suurus on 150
tuhat Saksa marka ja selle
väljaandjaks on Ernst von
Siemensi fond Münchenis
koostöös Baieri Kaunite Kunst-
tide Akadeemiaga. Preemia
anti kätte Stuttgartis ja peo-
kõne pidas nimekas saksa
muusikategelane Clutus Gott-
wald — Stuttgarti „Schola
Cantorum“ kunstiline juht ja
uue muusika toimetaja Lõu-
na-Saksa Ringhäälingus.

Seejärel mängis Schuberti-

trio laureaadile Schuberti
„Andantet“. Heinz Hollinger
on rahvusvaheliselt tuntud
interpreedina-oboekunsti-
kuna, ansamblijuhina ja vii-
masel ajal ka dirigendina. Ka on ta
tunnustatud helilooja. Meieni on
jõudnud Hollingeri kunst põhiliselt
raadio kaudu, kus ta on esinenud
oboesolistina, ka koos oma
harfimängijast abikaasa, Ur-
sula Holligeriga. Nendele on
spetsiaalselt kirjutatud Wit-
old Lutoslawski — Kaksik-
kontserdi oboele, harfile ja
kammerorkestrile. Heinz Hol-
ligerile on kirjutatud veel
paljud nimekad heliloojad,
nagu näiteks Ernst Krenek,
Luciano Berio, Krzysztof
Penderecki, Karlheinz Stock-
hausen, André Jolivet ja pal-
jud teised.

TUNTUD KLASSIKATEOSTELE

TÄNAPÄEVA SISU

● Aasta algupoole tähistas
oma 60. juubelit pianist Alf-
red Brendel — kaasaja üks
unikaalsemaid muusikuid. In-
terpreet Brendelil on erakord-
ne võime anda tuntud klassika
teostele hoopis uus tõlgendus,
tänapäevane sisu. Rahvusva-
heline menu sai alguse 60-
ndatel aastatel, kui ta Londo-
nis esitas ja plaadistas kõik
Beethoveni sonaadid. Brendeli
meelisperiood näib olevat
Mozart ja Haydn ning 19. sa-
jand. Täiesti rabav on lugeda
seda rahvusvaheliste pree-
miade rida, mis Alfred Brendeli
interpretatsioonile on
osaks saanud: ta on valitud

Londoni Kuningliku Muusika-
akadeemia auliikmeks, Londo-
ni ja Oxfordi audoktoriks
muusika alal, Briti Kunstide ja
Teaduste Akadeemia, Bayeri
Teaduste Akadeemia, Bolzano
linna preemia laureaadiks.
Mitmekordsetl on Brendel
saanud Edisoni-preemia, veel
plaadipreemiad „Grand Prix
du Disque“, „Deutcher Schall-
plattenpreis“, Jaapani Heli-
plaadi Akadeemia auhinna,
Lishti-nimelisi preemiaid,
Frankfurdi linnapreemia, mit-
meid kuldplaatide jne. Pianist
on palju osalenud suurtes te-
levisiooni- ja videoprogram-
mides, mille ideed on alati tem-
malt endalt.

● STATISTILISELT

I suveakadeemia kuulutusele reageeris 65 õppurit sünniaastatega 1971—1981; elukoha järgi: Tartust 19, Tallinnast 15, Pärnust ja Rakverest à 6, Valgast 5, Saaremaalt 3, Põlvast, Tõrvast ja Põltsamaalt à 2 ning Jõhivist, Võrust, Nuiaast, Keilast ja Sillamäelt igauhest 1 esindaja.

Haridustaseme järgi: professionaalsetest muusikaõppeasutustest 19, LMK lõpetanuid 16, LMK-de vanematest klassidest (V—VIII) 24 ning LMK-de noorematest klassidest 6.

Töö I Suveakadeemias toimus järgmistele plaanide kohaselt:

1. Orkestriklass (dir. M. Põdra, assistendid M. Laas ja J. Alavere) ENKO:

Telemann — Süit „La Bizarre“
Vivaldi — Kontsert 4-le viiulile h-moll
Haydn — Tšellokontsert D-duur

Britten — Lihtne sümfoonia
Bartók — Transilvaania tantsud (Selle kavaga, lisaks Brahmsi Koraal-eelmängud, toimusid 16.—17. novembril Tartus ja Tallinnas kontserdid.)

B-orkester:

Rossa — 9 Soome ja Ungari rahvalaulu töötlust

Schumann — 8 pala „Noortealbumist“

3. Keelpillimängu ajalugu

14.08 Eesti keelpillimängu areng kuni 1940. aastani (Niina Murdvee)

15.—16.08 Viiuli perekonna arengulugu. Poonna areng. Pillimeistritest. (Mati Põdra)

17.08 Arcangelo Corelli. Audio: Concerto grossod op. 6 (Mati Põdra)

19.08 Eesti keelpillimängu areng 1940. aastast tänapäevani (Niina Murdvee)

20.08 Antonio Vivaldi. Audio: „Aastajad“ (Priit Bernhardt)

22.08 Kokkuvõtteks ja kordamiseks. Audio: Virtuosoosulu viiulile (Mati Põdra)

3. Night Club

14.08 Hector Berlioz — mässumeelne romantik. Audio: Reekviem (Mati Põdra)

15.08 Londoni sümfooniakute töömailt. Audio: Valesümfooniad (Pärt Tarvas)

16.08 George Gershwin. Audio: Fantaasia ooperi „Porgy ja Bess“ teemadel, Klaverikontsert, „Ameeriklane Pariisis“, „Rhapsody in Blue“ (Mati Põdra)

18.08 Džassi ajaloo. Audio: „The Baltic Military Dixieland Revival“ (Mati Põdra)
19.08 Aaron Rosand mängib Sarasatet (Kristel Eeroja)

20.08 Priit Bernhardt Surprise Violin Swing Band (PB-vn, Jaan Alavere — pno, Mati Põdra — cb)

4. Kontserdid

17.08 Haydn-Trio C-duur — esitavad Kristiina Villem, Karina Järviste (vn), Anneli Leemet (vcl), Kai Ratassepp (cemb), juhendaja õp. Pärt Tarvas

Mozart-Divertiment KV 439b — esitab õppejõudude kvartett: Kristel Eeroja, Terje Raidmets, Kreetta Hannula, Pärt Tarvas

Anonymus — Kolm pala kolmele viiulile — esitavad Kristiina Villem, Karina Järviste ja Elo Ivask, juhendaja õp. Kristel Eeroja

Vivaldi — Tšellokontsert a-moll — esitab õppejõudude ja õpilaste ühendatud kammerorkester, solist ja dirigent Mart Laas

21.08 (õppejõudude kontsert)

Händel — Sonaat kahele tšellole

Bocherini — Duo — esitavad Mart Laas ja Pärt Tarvas

Bartók — Viuliduo — esitavad Kreetta Hannula ja Kristel Eeroja

Rossini — Sonaat nr. 3 C-duur — esitavad Kreetta Hannula, Kristel Eeroja, Mart Laas ja Mati Põdra.

22.08 (lõppkontsert)

Soome rahvalaulude töötlust kahele viiulile — esitavad Liina-Grete Lilender ja Mari-Liis Toom, juhendaja õp. Terje Raidmets

Anonymus — 2 vana tantsu — esitab Arno Hellat, juhendaja õp. Kristel Eeroja

Gluck — Meloodia — esitab Angelica Nõmm, juhendaja õp. Kristel Eeroja

Händel — II osa Sonaadist — esitab Triinu Schmalz, juhendaja õp. Kristel Eeroja

Bocherini — Trio D-duur — esitavad Alar VILLEMS, Triinu Raudver (vn), Eve Saar (vcl), juhendaja õp. Pärt Tarvas

SUVE

Mis viis I Suveakadeemia läbiviimise-
ni?

Kõigepealt loomulikult asjaolu, et taolisi üritusi pole Eestimaal kunagi korraldatud. Õigemini, on korraldatud kas kuivi töölaagreid (kus osavõtjatel puudus täielikult väljaelamisvõimalus) või siis kahtlase kunstilise väärtusega puhkelaagreid (kus polnud tööd selle sõna õiges tähenduses). Viimasel ajal aga oli kultuuribürokraatia läinud hoopiski lihtsamat teed — miks on üldse midagi vaja teha, kui saab hakkama niigi...

Allakirjutatule oli situatsioon vast kõige intrigeerivam, kuna kultuuribürokraatia näotu käitumine vabariigi keelpilliõppuritega oli jätnud talle täieliku tegevusvabaduse. Läbi oli kriipsutatud kogu enamvähem samasuunaline töö, mis kunagi tehtud. Tuli alustada nullist ja samas tõestada, et noorte muusikalaagrid on vajalikud.

Meie väljaannete regulaarne lugeja on ilmselt juba tuttav teie alandliku teenri pedagoogiliste põhimõtetega (kes veel pole, lugegu „Muusikalehte“ nr. 8/9 1991). Seepärast ei maksa lugejal segadusse sattuda alljärgnevalt esitatava materjali amplituudist — see vastab punkti-pealt akadeemias toimunule. Võimalikuks osutus see eelkõige tänu sellele, et kogu osavõtnud rahval õnnestus saavutada ühtne hingamisrütmi, mille eest allakirjutatu suur tänu kõikidele asjaosalistele!

Haydn — I osa kvartetist G-duur — esitavad Elo Ivask, Kristiina Villem (vn), Kirti-Kai Looand (vla), Eve Pütsepp (vcl), juhendaja õp. Pärt Tarvas

Vivaldi — I osa Viulikontserdist a-moll op. 3 nr. 6 — esitab kammerorkester. Solist Marlis Timpmann, juhendajad õp. Priit Bernhardt ja Edda Palosälg

Vivaldi — Kontsert 4-le viiulile h-moll op. 3 nr. 10. Solistid: Leho Ugandi, Terje Raidmets, Kristel Eeroja, Kreetta Hannula.

Schröder — „Eine kleine Lachmusik“ — esitavad Kristel Eeroja, Terje Raidmets, Kirti-Kai Looand ja Mart Laas

EMOTSIONAALSELT

... IT'S A WONDERFUL, WONDERFUL LIFE...

Ühel kenal augustikuisel päeval, täpselt 13-ndal, seisime Tartu bussijaamas ja ootasime bussi, mis meid akadeemiasse viiks.

Kellaosutid näitavad 5.00. Inglise kombe kohaselt on saanud kella-viie-tee aeg...

AKADEEMIAST

Ennæ — bussid saabusidki ja nii olime õige pea Luunjas. Seal ootas meid juba grupp seltsimehi koos valges ülikonnas isikuga, kes lähemal vaatlusel osutus ära vahetamiseni sarnaseks meie dirigendi Mati Põdraga.

Seejärel hakkas igaüks endale peavarju otsima. Kui see leitud, mindi komandant Jaani juurde voodipesu küsima.

Jaani tööpäev osutus üpris tihedaks. Meile nimelt kinnitati, et komandandi käest saab kõike. Panime ta proovile. Lisaks patjadele ja tekkidele nõuti veel ahjuroopi, rula, kitarr, tikke, küttepuid, elektripirne, triikrauda, inimlikku tähelepanu jpm.

Päeva finaals otsustas Kaire, tõe- maks oma suurt armastust Jaani vastu, täies riides basseini külastada. Selle tulemusena palus jahmunud Jaan Kairet endale naiseks, millega viimane suure heameelega nõus oli.

Kui Kaire oli jõudnud oma läbimärja kesta vahetada Mati dresside vastu (umbes paarkümmend numbrit siia-sinna), kuulsime basseini poolt fantastilist plartsatust. Sekundi pärast olime seal. Plartsatuse tekitajaks osutus Jaan, kes oli jooks- mast tulles nähtavasti komistanud ja ujus nüüd rõõmsa näoga basseini ringi. Loomulikult riiete ja botastega.

Selle lõbusa juhtumiga tähistasime Suveakadeemia algust.

Järgmisel päeval hakkas töö pihta. Algasid proovid ja erialatunnid. Meil kõigil värisesid jalad all, sest kartsime eest leida vanu ja kuivi pedagooge, kes millegagi rahul ei ole. Üllatus oli äärmiselt meeldiv. Meid ootasid noored ja lõbusad õpetajad ja alati noor PB! Töö edenes hästi, sest on hea mängida pilli, kui su kõrval seisab pedagoog, kes sind mõistab ja oma arvamus- tust peale ei suru.

Tasemel olid orkestriproovidki. Üleüldised lemmikud olid Haydn ja Hari (vt. edasi). Ööelu ei seganud töötagemist karvavõrdki.

Huvitav oli ka keelpilliajalugu. Ah et mis sealt meelde jät? Noh, tead... aaa! Poo- gen on arenenud vibust. Hea oli, et sai valida veel ühe õppeaine. Kõige rohkem eelistati improvisatsiooni, kuid ka orkestreerimisklassi töö lausa lendas käes.

Järgmisel õhtul oli esimene *night-club* ja Berlioz Reekviem. Ja peale seda... Loomulikult üks väike disko. Kui avastati, et Mati ise on *night clubi* ära eksinud, kuulutati välja diskomaraton. Sellest võtsid osa 6 optimistlikku hullu, kes pidasid vastu 9 tundi. Kell 8.00 järgmisel hommikul lõpetasime, jalad all pehmed ja keeled ainult tuntud diskohitid. Mõni meist polnud võimeline ennast isegi sööma vedama. Vähe sellest, isegi lõualuud ei tahtnud kokku käia. Peale hommikusööki proovi- graafikut uurides avastasid 4 hullu, et selle päeva orkestriproovist on nad vabad!!! Seejärel otsustati minna magama

Halastamatud autogrammikutid ei andnud õpetaja Kristelile mahti hingatagi.

Jaani voodisse (teda ennast polnud õnneks kohal). Kella kolmeks oli voodi kahtlaselt vormist välja vajunud. Muuseas jätkus disko ka järgmisel öösel kella neljani. Mati keeldus osalemast. Noh, me saame aru, vananimene ja nii edasi.

Igal vabal momendil mängiti ping- pongi ja kiiguti. Lõpptulemusena käisid nii mõnelgi peale akadeemiat jalad risti all ja pea ringi. Kiikumisest midugi.

Meie parim harjutaja oli Pärt Tarvas alias Hari. Kui kõigil sellest kõrvad juba virtsavett välja ajasid, võttis Kaire ühe põrandaharja ja riputas selle ukse kohale — poos üles. See võeti üksmeelselt alla ning maeti sõbralikult maha. Matused olid suurejoonelised. Pärt ise naeris pisarateni.

Selles vaimus läks välja lõpuni. Lõpu- õhtu algas õppejõudude ristimisega. Ämbri- ritäis konni (kes välja hüppasid), jalutus- käik läbi metsa silmad kinni, ja eraldi väike suplus Matile. Sellele järgnes suur „ringmäng“. Pidu peeti öö läbi. Hommikul oli lahkumine. Kurb, aga pidulik.

Akadeemia oli imetore, ent liiga lühike ja süüa sai ka harva. Jumal tänatud, et meil on selline alati optimistlik dirigent!

Kontrabassivirtuoos Kukkel (põrandaaluse hüüdnimega Laur Pikksaar) rock'n'rolliga piigade südameid vallutamas.

Tartukate meenutused kogunud ja kirja pannud Kaire Maimets

10 PÄRAST ESIMEST EUFOORIAT

Nüüd on ta siis teoks saanud. See kauaoodatud ja/või paljukardetud noorte keelpillimängijate I Suveakadeemia. Juba on ilmunud esimesed arvamusteavaldused (vt. 27. augusti „Postimeest“). Lubati avaldada veelgi.

Kas tunda ennast seitsmendas taevast?

Sinna jõudmisega on siiski pisut aega. Isegi juhul, kui kogu akadeemia oli nii ideaalne, nagu mulle püütakse tõestada, koorus sellest üritusest välja ometi väga kurb kokkuvõtte. Järgnevate ridadega püüaksingi kogupildi lugeja ette tuua.

Alustaksin sellest, mida nimetatakse materiaalseks baasiks.

Pillid. Enamvähem keskmine seis. ENKO artistidel päris nn. Leningradi „mööblit“ käes ei näinudki. Seda hullem oli olukord aga B-orkestris, kus normaalsete pillide omanikke oli vaid 5!!! Valus oli näha selle orkestri kontsertmeistrit (MKK-st...) mängimas asjal, mis on viiul sama palju, kui allakirjutanu on Arturo Toscanini. Ajab lausa küüsi närima, kui näed, milliste pillidega alustavad kasvõi meie põhjanaabrid. Juhtusin seal olles näppima kõige odavamast ja kehvemast Korea 1/16 viiulit (masstoodang) — lahtine kõla, mis ei jää alla täispilli omale, täpset reguleerimisvõimaldava Thomastik-süsteemi keeltehoidja, normaalne poogen. Kõik see on pakitud esteetilise väljanägemisega kasti — lausa kutsu mängima. Ning üle korpuse tõmmates puudub pinnu näppusaamise oht.

MUU VAJAMINEV. Poognad — oeh!!! **Keeled** — umbes pooltel on midagi. **Kampol** — annab tunda, et välissõitude arv on sagenenud. **Tugiseadmed** — hea, et on olemas midagi. (Siinkohal jätan viiuliõpetajatest lugejad isekeskis jagelema silla ja padja propageerimise pärast. Aga vast ei ole silla pooldajatele uudiseks, et tugiseadmed õigustavad end ainult siis, kui need on valmistatud konkreetse lõua ja õla järgi, mitte vastupidi). **Noodimaterjal** — päris mitme kooli esindajalt sain kuulda, et koolil pole noodikogu. Idanaabrite noote siin-seal liigub, muud harva.

Järgnevalt sellest, mis häiris akadeemia pedagoogilist kaadrit õppetöös.

Alustaksin orkestriklassist. Kummalgi tegutsenud orkestril oli oma eesmärk — ENKO-l ettevalmistus novembrikuu kontserdiks, B-orkestril orkestrimängu ABC omandamine. Selgus, et enamikes LMK-dest ei ole tõepoolest orkestriklassiks nimetatavat õppeainet! Ma ei räägi siinkohal auftaktist ega käejälgimisest. Jätan kahe silma vahele oskamatusse pliiatsiga ümber käia, see tähendab vedada nootidesse kaid ja joonistada prille. Panen isegi selle, et sforzando, fortepiano ja aktsendi vahel vahet ei tehta, mängijate nooruse arvele. Ei lähe halliks, kui spiccatot püütakse mängida ime-

kohtades ning 6 allastrihhi järjest on ületamatu raskus.

Agas tahaksin kindlasti kohtuda KELLEGAGI, kellele orkester annab hea koormuse ja palgalisa — JA KES EI VIITSI ISEGI ÕPETADA KORREKTSET ISTEASENDIT! Kes maksab tulevikus kinni nende „pedagoogide“ ohvrite haigusrahad? (Ja mitte enam kauges tulevikus. Aeg-ajalt olen kuulnud ühelt ja teiselt ENKO artistilt, et talle teeb selg häda. 14-aastaselt!!!)

Uht-teist põnevat kuulsin ka individuaaltundide tegijatelt. Kuidas aastaid pilliõppinule seletati esmakordselt oma ajudega mõtlemise vajadust. Kuidas LMK õpetaja saab esimest korda elus kuulda, MIKS vasaku käe mänguasend peab olema just selline ja vibraatot tehtama just niimoodi. Kuidas noor õppur, keda on seni vägistatud meeletult raskete paladega (higi ja pisaratega pooleks on ta need isegi maha mänginud — au ja kiitus), tunneb siirast rõõmu lihtsate viiuliduode mängimisest. Kuidas üsna mitmed ütlesid akadeemia lõpus oma õpetajale umbes nii: „Ma ei ole mitte kunagi kuulnud selliseid asju nagu nende päevade jook-sull!“ Muide — neid, kes jätkavad koostööd oma Akadeemia-õppejõuga, pole just vähe. Oma ehmatuses kuulsin ka, et on neidki, kes peavad nii toimima salaja, sest LMK-i pedagoogile see sugugi ei meeldivat...

Ootan huviga, millal esimene julge inimene ütleb oma palgalisele pedagoogile halvasti. Kaugel see aeg ei paista olevat. Ainuke vabandus tundub LMK-de pedagoogidel olevat see, et õpilasi on palju, õpetajaid vähe; et õpetaja peab tihti tegelema muudegi asjadega, et peret toita jne. Kuid mitte igal pool ei pea need väited paika. Tuginedes täiesti usaldusväärsetele allikatele, teatan, et tean päris mitut LMK-d, kust noored pedagoogid lihtsalt välja süüakse (kes on nii loll, et ise ei põgene). Organiseeriks heameelega ka talve-, kevade- ja sügisakadeemiaid (või alternatiivse kooli). Kuid kust peaksid tulema rahad?

Veel üks küsimus. Kus on koostatud LMK-de õppeprogrammid? Ja määratud, et LMK-des ei kõlba õpetada keelpillimängu ajalugu?

Enne kui lõpetan irisemise ning asun konkreetsete lahenduste juurde, veel üks üldpedagoogiline jutt, millele juhtisid mu tähelepanu noored osavõtjad. Suhted „õpetaja—õpilane“ on praegusel ajal lootusetult hullud ning süüdi on selles enamjaolt õpetajad, tänu eeskätt oma oskamatusele adapteeruda muutuvast ühiskonnas. Loomulikult on palju jaoks valus õpetada kaksikümne aastat ühtemoodi ja järsku kuulda, et paljut on tehtud väärtalt. Kuid elu on halastamatu ning mittekohanemine toob kaasa ainult täieliku generatsioonidevahelise mõistmatuse.

MIDA TEHA?

Asuksin järgnevalt asja kallale ning tutvustaksin lugejat ideedega,

mis on tekkinud, parandamaks kirjeldatud olukorda. Sealjuures püüan jälgida sama järjekorda, milles loo ülemine ots on paberile pandud:

1. osta sisse kvaliteetseid õppepille Lääne-Euroopa maadest või Jaapanist (maksumus 20 000 USD);

2. otsida üles ja sõlmida lepingud isikutega, kes valmistavad keeli, sildu, lõuahoidjaid jne. Sellised meistrid on täiesti olemas! Sõlmida leping hobusekasvandustega poognajõhvide asjus (algkapital 50 000 OR);

3. luua noodikauplus signaaleksemplaride põhimõttel, Alusepanekuks on vaja paljundusmasinat ja paberit. Kõikvõimalikest ringlevatest nootidest teha signaalkoopiad ning katalogiseerida, ostjale valmistada kohapeal. Algpitaliks on paljundustehnika maksumus + vääriline palk kaupluse töötajatele (umbes 100 000 rbl. + 1000 USD);

4. lasta välja seeria „-1“ fonogramme, s.t. instrumentaalkontsertide orkestripõhju. Algpital ca 100 000 rbl.;

5. võimaldada soovijatele sooritada (L)MK (lõpu)eksamid orkestri saatel. Tingimused allakirjutanu kodusel telefonil!

6. anda keelpilliõpilastele rohkem esinemisvõimalusi. Selleks korraldada festivale, koolidevahelisi kontserte jms.;

7. võimaldada LMK-de parimatel (edasi õppida soovijatel) õpilastel (eksperimenti korras — ühes koolis) koostada VI—VIII klassi õppeprogram ise;

8. korraldada kiiremas korras (L)MK-de õppejõudude ümberasteteerimine erapooletu komisjoni poolt. Pärida kõige rangemalt aru pideva negatiivse väljundi puhul, kehtestada karistused tegemata töö eest. Anda õpilasele võimalus õppejõudu valida, ka väljastpoolt antud (L)MK kaadrit. Või siis õppida eksternatuuri korras.

Lüües kokku mainitud summad (liites siia suveakadeemiate korralduskulud 30 000 rbl. ning ENKO eksistentsiks vajalikud 30 000 rbl. + 2000 USD aastas), saame aastaeelarveks kokku üpris soliidset arvud: 310 000 rbl. + 23 000 USD. Summa on küllalt soolane. Aga paraku pole vähemaga midagi teha.

Kuidas hankida seda raha? Allakirjutanu ei näe muud teed kui pöörduda vabariigi valitsuse poole. Võidakse ju väita, et oleme vaesed, et kui saame rikkaks, siis teeme. Kuid selleks ajaks pole võib-olla enam, mida teha. Ükskõik missuguses arenenud riigis on kultuur riigi ülalpidamisel ning laste- ja noortekultuur eriti. Vaadake ümberriigi, mis meil sünnib, ja vastakem küsimusele — milline peaks olema meie kultuuripilt 20 aasta pärast? Mõelgem selle üle!

Jõudsingi oma jutuga isamaaliste loosungiteni. See aga on märgiks, et tõmmata otsad kokku.

Oodates vastukajaid

Mati Põdra,

ENKO kunstiline juht,
I Suveakadeemia juhataja

P.S. Kui oma eelnevas sõnavotus (MuL 8—9) pulberdasin Noorte Viuldajate Ansambli, lootsin südamest, et toimetusse saabub vähemalt 15 mind materdavast (või ka toetavat) kirjutist. Umbes nii paljude NVA pedagoogidega olin nimelt oma lühikese ametisoleku aja jooksul vestelnud ja saanud sealt poolt- ja vastuargumente oma kirjutise projektile. Paraku reageeringut polnud! Kas tuleb sellest aru saada nii, et vabariigil on üks kama kõik, mida head või halba on ära teinud üks 25 aastat ek-

sisteerinud kollektiiv? Ja ikkagi — KES andis korralduse NVA tegevuse lõpetamiseks?

M.P.

Lugupeetud lugejad! Nagu näete, on „Muusikaleht“ saanud noorradikaalide häälekandjaks. Osalt on see tingitud ka sellest, et vanemad inimesed ei taha naljalt sulge kätte võtta, „Eesti Ekspressi“ honorare meil samuti neile pakkuda pole. Loodan siiski, et elukogenenumad ja meist kindlasti mitmes küsimuses targe-

mad inimesed loetust liigselt ära ei ehmata. Näiteks on 75%-ise radikaalsusastmega peatoimetaja kindlalt veendunud, et põhjused, mis tingisid eesti noorte keelpillimängijate õpetamises teatud lünki, pole nii üheselt seletatavad, kui seda arvab täisradikaalne (minust 3 aastat noorem) toimetusekaaslane M. Põdra. Teisalt teab tema praegust olukorda kindlasti paremini.

Teie

Mart Vainu

(vasakpoolne tsentrist, 26 a.)

TÄNAPÄEVA HELIÜLESVÖTTEID

Maggie Teyte ütleb oma autobiograafias: „Heliplaati kuulates ei saa Gerald Moore'i ühegi teise pianistiga ära vahetada. Milles seisab tema ilmne eelis? Ma arvan, et oskuses anda oma kätele õige raskus — vastavalt kaugusele mikrofonist.“ Olen Maggie'le tänulik komplimendi eest, kuid selgitus on palju lihtsam. Ma ei suuda oma dünaamikat võrreldes vahemaaga mikrofonist mitte ise hinnata.

Minu arvamuse järgi lasub vastutus ühtlase toonijaotuse eest helirežissööril. Kui heliplaatidel on kuulda minu klaveri täiskõla, teiste sõnadega, kui kõlatasakaal on laitmatu, siis on see just selle mehe teene.

Tundeline kunstnik, kes ilma kartuseta astub mikrofone ette, on suur haruldus. Minu puhul, vaatamata paljuaastastele kogemustele, kasvab see arglikkus üle hirmuks. Ühel paanilisel hetkel kaotan ma enesevalitsuse ning pean võitlema selle taaskättesaamise eest. Seetõttu on mul kalduvus, välja arvatud neil harvadel juhtudel, kui olen olukorra peremees, lähenedes mõnele tehniliselt raskele fraasile muutuda kiiremaks nagu hobune, kes hetkel enne hüppeks valmistumist loobub oma sammu ühtlusest.

Kõik sellised puudused, olen kindel, jäävad kontsert-ettekande puhul enamal juhul märkamatuks. Kahtlemata võiks ka helilindistusstudios lõputuid proove läbi viia. Kuid juba Taavet tappis Koljati esimese hästisihitud viskega oma lingust esimesel ja ainsal „etendusel“, kuna oli varem väsimatult harjutanud. Pidanuks ta aga oma kangelastegu tosin korda kordama, oleks tal seda kord-korralt üha raskem teostada. Kunstnik võib jõuda erutava ja jõulise kunstilise saavutuse, kui publik teda avalikul esinemisel inspireerib. Ta võib tõusta ülimalle kõrgusele. Kuid helilindistamise juures ei tule see tippsaavutus tõenäoliselt mitte korrapealt. Ettekannet tuleb veel ja veel kord korjata ning see läheb nii kaugele, et esineja hinges võib tekkida hirm.

Dietrich Fischer-Dieskau kuulub, nagu enne teda John Mc Cermack, nende väheste hulka, kes ei lase enast mikrofonist vähimalgi määral heidutada. Kõigi lauljate hulgast, keda tunnen, on Fischer-Dieskau suhtumine helilindistamisse kõige targem. Talle on talumatult laulda üht laulu kümme kuni kaksteist korda, ta võib

KLAVERISAATJA:

INIMENE VÕI KOERANÄSS?

Peatükke ja katkendeid

GERALD MOORE'i

raamatust

„KÖLAN MA LIIG VALJULT?“

seda arvatavasti kaks-kolm korda teha. Kuid siis ütleb ta, et on oma parima andnud ning ta jääb selle juurde. Kui ta aga mikrofone ette astub ja helitehnikule teatab, et ta on valmis, siis on ta ka tõesti valmis alustama ning ärgu lastagu teda ainsatki sekundit oodata. Kui ta on laulu lõpuni laulnud, peame me omavahel lühidalt nõu ning tema teatab mikrofonile: „Kaks korrektoori: mina tahan 24—40 taktini, Moore oma järelmängu korrata; pärast seda kuulaksime meelsasti kogu laulu ja korrektoore“.

Sellisel moel lindistasime „Talvise tee“ kakskümmend neli laulu kahe või kolme õhtuga. Tingimata istusime iga kord pärast lindistamist studios koos, kuulasime kogu salvestuse üle, pidasime nõu ning otsustasime otsekohe, mida tuleb korrata, mida mitte. Selline saavutus laulja poolt on täiesti erakordne.

REMARKE

„Kutselisele muusikule on vajalikud kolm omadust,“ tavatses öelda mu sõber Mark Hambourg, „esimene on hea tervis ning teised kaks on seesama.“ Enamus kunstnikke omab küllaldaselt energiat ning kulutab seda jõuetuseni, kuid hea uni õo jooksul kosutab neid sedavõrd, et hommikul on nad jälle nii vaimselt kui kehaliselt täiesti värsked. Õnne-

likul kombel on ka minul see hea omadus.

Asjaolu, et saatja töö on seotud suurte pingutustega, ei tarvitseks siin enam mainida. Aga kui ma reisin Berliini, et saksa klaverisaatjate asemel saata Fischer-Dieskau või Barcelonasse kontserdikas Victoria de los Angelesiga, Kopenhagenisse Aksel Schiötziga või Ateenasse esinemiseks koos Alexandra Triantiga, siis võtan ma endale suure vastutuse. Need kunstnikud hindavad mind tõesti kõrgelt, kui nad isegi oma kodumaal soovivad nimelt mind oma saatjana näha. Nad ootavad minult kõrgeväärtuslikku koostööd ning ma pean erakordse pingega töötama, et suuta seda pakkuda.

Olen kaugel sellest, et nõuda: kõik inimesed, kellega ma sõprust sõlmin, peavad armastama muusikat; ma palun neilt vaid üht — mitte näidata huvi selle vastu, kui ta neile tegelikult midagi ei tähenda.

Mis puutub muusikasse, siis olen ma endale ikka veel mõistatuseks. Sellel ärrituval, tõinaval lapsel, keda ema klaveri juurde tiris, leiti anne. Kuidas nii? Meie perekonnast polnud keegi vähimalgi määral musikaalne ning lapsena ei läinud ma klaveri lähedalegi, kui mind just instrumendi juurde ei tõugatud. Muusikaga lähedaseks ei saanud ma varem kui alles kahekümnendate eluaastate keskel; esmakordselt tõi mind muusika juurde John Coates, see oli hiline avastus. Sellest mitte paljutootavast algusest kasvas välja hea muusik — seda hinnangut julgen ma endale anda. Muusika on mulle A ja O. Ma ei oska peale oma elukutse midagi muud ette kujutada. Kuid ma arvan, et oma võitlust kunsti eest oleksin pidanud alustama juba varem.

(Lõpp)

Tõlkinud **Mihkel Sildos**

Schiötz, Aksel (s. 1906) — taani tenor. Lõpetas Kopenhaageni Ülikooli filoloogina. 1939. a. debüteeris ooperis, hiljem tegutses kontsert- ja oratooriumilauljana.

Trianti-Kyriakidi, Alexandra (s. 1901) — kreeka metsosopran. Õppis Ateenas, Viipis ja Münchenis. Tuntud kontserdilaulja, esines paljudes riikides, hiljem lauluõpetaja Ateenas.

Algselt oli tolle J. „King” Oliveri loo pealkiri „Sugar Foot Stomp”. Peatselt aga ristsid muusikasõbrad teema selle tuntuima esitaja järgi „DIPPER-

MOUTH BLUES”-iks (Dippermouth — üks Louis Armstrongi hüüdnimedest).

OSCAR PETERSONI

VINTSUTUSTEST

Oscar Peterson: „Näis, et venelased teevad meiega sama, mis nad olid teinud Canada hokimeeskonnaga. Ei tea, kas seda tehti selleks, et me halvasti mängiksime või et me nii ära väiksime, et me üldse mängida ei saaks, ja et nad siis võiksid öelda: „Sedasorti panna siis Canadast tulebki.” Halvasti mängida me ei kavatse- nud — minu grupp ju tuntakse. Kuid üht-teist hakkas veel juhtuma, näiteks söögiga.”

D Toad „Rossijas” olid nad saanud hilja õhtul. „Ja me ei pääsenud restorani,” ütles Granz, „kuna see oli reserveeritud. Meil polnud kedagi, kes meid oleks aidanud. Lõpuks läksime alla ühte puhvetisse ja saime midagi süüa. Oli juba kesköö. Arutasime Oscariga olukorda ligi kaks tundi ja leidsime, et ringreis tuleks ära jätta. Järgmisel hommikul läksime Canada saatkonda.”

Z Canada suursaadik N. Liidus oli tollal Robert A. O. Ford /.../ 1987. aasta märtsis meenutas ta juhtunut nii: „Ma ei usu, et Nõukogude umbusk Ukraina—Canada suhetesse oleks kuidagi mõjutanud seda, kuidas Petersoni koheldi. Osalt oli põhjuseks puhtakujuline ebakompetentsus ja organiseerimisvõimetus, millele lisandus selge annus rassismi. Olin Moskvas kaheksa aastat diplomaatilise korpuse vanem ja mul kulus palju aega oma Aafrika kolleegide rahustamiseks, keda nõukogude ametivõimud kohtlesid ülima ükskõiksusega. Kuid asjaomased taipasid kähku, et olid Petersoni kohtlemises teinud ränga vea.” Suursaadik helistas Goskontserti ja teatas ringreisi ärajätmisest. „Kui nad nägid, et Petersonil on tõi taga, tegid nad

midagi, mida ma polnud varem kogunud. Keegi väga mõjukas isik Goskontserdist tuli koos kultuuriministri asetäitjaga minu juurde saatkonda paluma, et ma veenaksin Petersoni otsust muutma. Ütlesin, et paluma peavad nad ise ja et otsustajaks on Peterson.”

Granz: „Nad tulid kolmekesi. Nad olid alati kolmekesi, ja üks neist oli harilikult naisterahvas. Too rääkis inglise keelt, kuid mul oli alati tunne, et ka teised valdasid keelt. Nad palusid meid, ütlesid, et meil on nendega leping. Vastasin, et meil pole leping mitte nende, vaid Canada valitsusega.” /.../

Peterson: „Ütlesin neile, et oleme uhked selle üle, mida me džässis teeme, et meid austab selle eest kogu maailm, ja et ma ei kavatse seda lupupidamist siin kaotada.”

Oscar läks siis tagasi „Rossijasse”, Granz aga siirdus plaadifirmasse „Melodija”, kus taheti üht Petersoni albumit Venemaal välja lasta. Sel ajal tuli Petersoni juurde hotellituppa keegi Gennadi Pleškev, öeldes end esindavat Nõukogude kultuuriministrit. Oscar on tänini veendunud, et te-

VENEMAAL

(SH. TALLINNAS)

gemist oli KGB agendiga. Oli see kes tahes, kuid ta tüütas Petersoni üle tunni aja, karjudes, et mitte mingil juhul ei jäeta ringreisi ära. Lõpuks võttis ta koguni käed appi. „Ütlesin viimaks, et kui ta mind veel kord puudutab, tuleb sellest tõsine vahejuhtum. Vaidlus lõppes fuajees.”

Sel momendil jõudis tagasi Granz. Ta nägi Oscarit ägedas vestluses Pleškevi ja sama naisega, kes oli olnud Canada saatkonnas. Siis, nagu mäletab Granz, juhtus midagi kummalist. Naine puhkes nutma ja ütles: „Te peate jääma, me armastame Oscar Petersoni.” Granz vastas, et nad sõidavad siiski ära. Naine ütles selle peale: „Te olete vist CIA mees.” Granz vastas: „Ei, olen vaid grupi mänedžer.”

Oscar mäletab, et suursaadik Ford küsis venelastelt üsna karmilt: „Tahhan diplomaatilisel tasemel teada, kas te takistate neid inimesi mine- mast? Kas te tahate öelda, et nad ei tohi lahkuda? Ma nõuan, et te mulle vastaksite.” Rahvusvahelise diplomaatilise vahejuhtumi lävele jõudnud venelased jäid pisut vaiksemaks ja eitasid katset pidada kinni Petersoni gruppi. Suursaadik ütles: „Tore, võtke teadmiseks, et nad sõidavad meie autodega lennujaama,” /.../

Granz ütles suursaadikule: „Me tahame saada esimesele lennukile, mis läheb ükskõik kuhu, kas või Tokiosse.” Lennujaamas selgus, et esimene lennuk läheb Helsingi kaudu Kopenhaagenisse. Mindi peale ja asuti Kopenhaagenis hotell „Plazasse”. See oli teisipäeval, 19. novembril. Kahe päeva pärast oli uudis ringreisi ärajätmisest levinud juba üle maailma.

Toronto Star reporter Frank Rasky helistas Petersonile Kopenhaagenisse. Peterson kritiseeris Goskontserti, kuid nõukogude publiku kohta oli tal vaid kiidusõnu. „Vene inimesed on fantastilised džässisõbrad. /.../ Nad korraldasid meile fantastilise vastuvõtu.”⁷

Vahepeal oli Jacques Asselin välisministeeriumi pressiosakonnast Ottawas Toronto Starile öelnud, et tema ametkond on „tõsiselt mures” Petersoni grupile Venemaal osaks saanud halva kohtlemise pärast. Canada saatkonna esindaja teatas Moskvast, et „on aset leidnud rida õnnetuid eksitusi ja et Goskontsert on selle suure segaduse pärast vabandust palunud.”

Suursaadik Ford: „Publiku huvi oli tohutu. Olin korraldanud järgmiseks päevaks pärast Moskva kontserti piduliku eine koos Nikita Bogolovski, tuntud helilooja ja salajase džässisõbraga, ning mitme nõukogude kriitikuga. Einet ma ära ei jätnud, ja venelased olid maruvihased — mitte Petersoni, vaid oma valitsuse peale, kes oli kõik ära rikkunud. Nad olid veendunud, et kõik oli tehtud meeleiga kontsertide tähtsuse vähendamiseks, kuid ei olnud arvestatud ei Petersoni enda ega ka nõukogude publiku reaktsiooniga. Ja tšensuurist hoolimata teadsid muidugi kõik, mis oli juhtunud.”

Goskontserdi ametlik vabandus lo-

hutas vähe džässisõpru, kes olid lennanud kohale koguni Siberist, kuulama Petersoni triot Moskva Estraaditeatris. Mõned olid kulutanud sõidu ja pilette peale poole aasta sissetuleku. /.../ Vene ajalehtedes ei ilmunud ringreisi ärajätmisest sõnagi. /.../

Suursaadik Ford on öelnud, et tema teada pole ühtki artisti Venemaal nii halvasti koheldud. Oscar ütles, et ta pole ärajäänud ringreisi pärast pahane ja et ta loodab kunagi veel kord Venemaale minna. Kuid seda pole ta teinud.

Tõlkinud Kai Ojakäär

70 AASTAT TAGASI. NOVEMBER 1921

„Estonia” teatris oli kombeks lavale tuua maailma raskemaid oope-reid, mida siis arvustajad järgemööda maha tegid. Soovitati, kui endal jõudu vähe, kasutada välissoliste. Seda ka tehti vahete-vahel. Nii oli novembris 1921 „Estonias” võõruseel Soome tenor Väino Sola. Kõigepealt astus ta üles Josena Bizet „Carmenis”. Ta valitses mitte ainult täiuslikult oma häält, vaid toetas ka oma vastumängijat Carmenit, teda kaasalulmisega välja aidates, kui see 2. vaatuses vankuma lõi. Carmenit laulis seekord noor algaja Hilda Hellas. Toreadoori ja Michaelaga said estoonlyased aga kenasti hakkama. Esimest laulis Karl Viitol, teist Olga Olak-Mikk. Hämmastav oli, et üli-raske salakaubavedajate kvintett tuli puhtalt ja kindlalt kuuldavale. Lõpuks ütleb arvustaja, et „orkestris, mida hr. Kapp hoolikalt juhatab, äratas kannel meeldivat tähelepanu”. „Kandle” all mõeldi muidugi harfi, mis hiljuti Eestisse oli saabunud ja nüüd igal kontserdil ja etendusel tähelepanu äratas.

V. Sola esines ka „Faustis”, seal muidugi nimiosalisena, teenides etenduse lõpul loorberipärja. K. Viitol Mefistona oli liikuv ja ka laululiselt valitses ta oma partiid. Endise kindlusega esines O. Olak-Mikk Margaretena. Karl Otsa juures võis aga nii laulmises kui ka näitlemises leida algajalikkuse tundemärke. Ka tema hääl mõjus kehvalt ja veetluse-tult. H. Hellat, kes Carmeniga kuidagi hakkama ei saanud, rahuldus nüüd Siebelina päris hästi. Juhatas jällegi A. Kapp.

Oma võõruskäigu viimase etenduse andis V. Sola Lenskina. Siin äratas ta tähelepanu eelkõige lähimõeldud mänguga. Eriti mõjuv oli tema „hääletu mäng”, mida ta balletistseeni ajal etendas. Bernhard Hansenile Onegin muidugi kuigi hästi ei sobinud, tema bass oli selle osa jaoks liiga „raske”. Helmi Einer ei suutnud aga jällegi Tatjanasse sisse elada. Ta laulis üksluiselt, ka puudus tal draamaatiline kujutusvõime, mis andis tunda iseäranis kirjastseenis. Dirigendipuldis seisis seekord Raimund Kull.

Tallinnas oli aastal 1921 kombeks sageli korraldada ühe helilooja loomingle pühendatud sümfooniakontserte. Hooaja 8-st esimesest kontserdist oli selliseid autoriõhtuid tervelt 3, neist 2 Tšaikovski loomingust. Kolmas kuulus Rimski-Korsakovile. Kuigi kava oli tuttav, pakkus iga teos kuulajaile mõndagi veetlevat. „Seherezade” kütkestas jällegi oma eksootikaga ja pimestavate värvidega. Luuleliselt mõjusid ka alatasa korduvad viiulisoolo ja harfi retsitaatiivid. Viimasel ajal sageli kuuldu cis-moll Klaverikontserdis mängis soolopartii prl. Jürvetson. Arvustaja märgib, et „tehnilises suhtes õnnestus ettekanne igatahes, vaimlises läbitungimises, mõjuvas kujutamises kui ka klaveritooni soojuses ja jõus oli esialgu puudus.”

IX sümfooniakontsert, mis ka veel novembrikuusse mahtus, oli tähelepanuväärne selle poolest, et seal tutvustati esmakordselt eesti kuulajale A. Bruckneri loomingut tema IV sümfoonia näol. Bruckneri teoste eduka esitamise eeltingimuseks on teatavasti suur ja võimekas orkester, mida meil teatavasti veel ei olnud. Nii ei suudetud kõikidest raskustest üle saada: keelpillid, v.a. I viiulid, olid kehvapoolsed, andes „jämeda otsa” puhkpillide kätte. Solistina esines sellel kontserdil hr. Kerschauer Tartu Muusikakoolist L. V. Beethoveni Viiulikontserdiga. „Päevaleht” ütleb järsult, et „see oli igatahes põhjalik nurjaminek. Hr. Kerschaueri mäng kannatas kõigepealt ja kõige tuntavamalt puhtuse ja intonatsiooni all... ning mis vaimlisesse sisusse puutus, siis puudus siin ülev, selgitatud kujundamine täiesti.”

Sel ajal, kui V. Sola Eestimaal loorbereid võitis, tegi sedasama Saksamaal pr. Ella Masing-Grünberg. Tema Leipzigi kontsertide kohta kirjutavad sealsed lehed nii:

„Pr. A. Masing-Grünberg on hästi koolitatud kõlarikas ja tugev sopran, hea muusikalise maitse ja elava ettekandega. Tema võimeine lubab temal esineda ooperis, oratooriumis, kunst- ja rahvalaulus. Ooperis ja kergemas laulžanris tuleb juurde veel haruldane miimika veetlus, mis iseäranis humoristlikkudes palades on välja töötatud kõige peenemalt ja sealjuures täiuslikult.”

Või teine näide:

„Pr. E. Masing-Grünbergil on suurepärase, sümpaatne tämbri ja iseäranis suure ulatusega sopran. Ta suur muusikaalus võimaldab talle vaevata lahendada nii dramaatilisi kui ka lüürilisi ülesandeid.”

Kodumaal tahti aga muusikaajakiri käima panna. Selle nimeks pidi saama „Sireen”, asukohalinnaks Tartu ja asutajateks Juhan Aavik, Juhan Simm, Raimund Kull, Eduard Visnapuu ja Juhan Zeiger. Detsembris olivat oodata esimest numbrit. Eesti Lauljate Liidu „Muusikaleheni” oli aga jäänud veel mitu aastat.

Lauljate Liit oli aga juba tegutsenud. Nõuks oli võetud ära pidada 1923. a. järgmine üldlaulupidu. Valiti komisjon, kes pidi kindlaks määrama esialgse kava. Ka muidu oli koorielus märgata elavnemist. Jälle esines kõrgel tasemel Karl Leinuse lastekoor, esitas muu hulgas Artur Kapi neli 1920. a. komponeeritud laulu. Suurt tähelepanu äratas noorte ühingu „Tungal” kontsert „Estonia” kontserdisaalis. Peaaegu iga laul tuli kordamisele. Hästi esinesid sellel kontserdil ka noored solistid, hilisemad tuntud lauljad Ida Loo ja Evald Laanenbeck (Laanpere). „Estonia” kontserdisaalis andis ühiskontserdi ka Kaarli Laulu Seltsi segakoor ja linna kontserdi õnnestumisele aitasid kaasa Alfred Pappmehl viiulil ja Mihkel Lüdigi orelil. Niguliste Lauluselts Konstantin Türpu juhatusel tõi aga „Estonia” kontserdisaalis 28. novembril kuuldavale Mozarti suure c-moll Missa.

Kuid mujalgi Eestimaal oli muusikaelu edenemas. Karskusselts „Kungla” Haapsalus korraldas suure kontserdi oma koorijuhi Tambergi 1. surma-aastapäeva mälestuseks. Kanti ette Cherubini „Reekviem”. Arvu poolest mitte just suur koor sai Cyrilluse Kreegi juhatusel ja Riho Pätsi orelisaatel oma ülesandega hästi hakkama. Avar lossikirik oli kuulajaid peaaegu täis. Kuulajaid moodustasid omakorda suurema osa õpilased, kellele selts oli võimaldanud kontserdile pääsemise alandatud hinnaga.

Mati Märtin

MAAILMA-
KUULUS
MEISSENI
PORTSELAN

Michel Victor acier

Michael Victor Acier (1737—1799)

Edendamaks uue, klassitsistliku maitse õpetamist, kiidetakse 1764. a. heaks Acieri vastuvõtmine Meissenisse.

Töötades kõrvuti Kaendleriga — (vt. MuL 10—11 k.a.) kõikide ulatuslike tellimuste, sealhulgas ka nn. „Vene tellimuse“ täitmisel Katariina II-le aastatel 1772—1774, on algusest peale edukaks osutunud Acier edaspidigi produktiivne, saavutamata siiski Kaendleriga võrreldavat selgust, mõjukust ja ühtsust.

Acieri arvukas, suuremalt jaolt moraliseeriv-õpetlikus, mütoloogilises või väikekoodanlik-sentimentaalses loomingus seisavad esikohal ranged, „Deviisilasteks“ nimetatud amoretid.

Tõlk. A. Kons.

VEIDER ARVUSTAJA. Kuulus Itaalia komponist Cimarosa, kui ta mõne uue tüki oli komponerinud, kutsus iga kord oma teenri ja mängis talle tüki ette, aga järgmisel viisil. Kui teener just kõige paremas unes öösel magas, siis äratas Cimarosa teda üles. Muidugi oleks teener enamalt magusasti maganud, oli unine ning jäi tooli peal istudes tukkuma. Kui nüüd teener mängimisest üles ärkas, aega mööda silmad lahti tegi ja kuulama jäi, siis arvas mängumeister tüki hääks, aga kui teener edasi tukkus, siis tegi ta tüki uuesti ümber, kuni tükk mõjus.

LAULJATE JA LAULUMEISTRITE PALGAD. Mozart ja tema aegsed meistrid saivad ühe suure ooperi eest umbes 300 rubla ja sõnade eest 150. Mendelssohn sai aastast 600 rubla palka kapellmeistri ametis Düsseldorfis. Nüüd saab Saksa ja Prantsuse maal tenori-laulja, kes kuulus ja kellel ilus hääl on, aastast umbes 40 000 rubla, Ameerika maal mõni kord ühes kuus 15 000 rubla. Kuis ajad muutuvad!

ÜKS MEESTERAHVAS SOPRANI-LAULJA pidada pea Berlinis laulma. Kas see mees, nagu piibel ütleb, kohitsetud mees on või ei, seda ei tea, aga tal on nõu naesterahva laululindudega võidu lõõritada.

FRIEDRICH SUUR ehk kuida teda rahva suu nimetab „vana Prits“, oli oma kuninga-ameti kõrvas ka õige tähtis muusika looja. Ta olla hulga laulu- ja mängutükka komponerinud, mis kõik seni ajani, enam kui sada aastat, seisnud ning alles nüüd esimest korda trükki antakse.

VEIDER SÕNUM. Rooma paavst ei olla lubanud Liszti hauale muud midagi panna kui värvimata puuristi, Liszti nimi pääl, ja nime all sõnad: orate pro me (tehke palvet mu eest). Kas see tõsi on, ei tea. On ta tõsi, siis peab vist püha isa suurt mängijat suureks patuseks, ehk ta küll pool preester oli, sest Liszt oli sisse õnnistatud katoliku alam preester.

Tarmo
Vaarmets

SÜDAMEST TULNUD APLAUS

Eesti Noorte Keelpilliorkester on vaatamata oma lühikesele eale suutnud tekitada enda ümber kõigkvalimikke legende. Allakirjutanus äratasid nad soovi oma silma-kõrva vahendusel kollektiiviga tutvust teha. Sellise võimaluse andis kontsert 16. novembril Tartu Õpetajate Seminaris, kus esitatud kava on igati arvestatav kava ka elukutselistele kollektiividele.

Sissejuhatajaks ütlen, et kontsert tervikuna oli fantastiline, dirigent ja pillimehed suhtusid oma esinemisse professionaalselt selle sõna parimas tähenduses ning polnud vaja teha ka hinnaalandust mängijate nooruse arvelt.

Siiski tahaksin teha paar väikest märkust, mida suure loomulise põlemisega töötav maestro M. Põdra ei võta loodetavasti isikliku solvanguna.

Kõigepealt häiris publikut lava ümbertõstmise aeglus kontserdi esimeses pooles. See rebestas teostevahelised pausid liiga pikaks ja mõjus kahtlemata halvasti ka esinejate kontsentratsioonile.

Teine märkus puudutab Vivaldi 4 viiuli kontserti. Nagu selgus hiljem, juhtus ühe solistiga vahetult enne kontserti õnnetus. Selle asemel et teos välja jätta, tegi M.P. mõtlematu sammu ja vahetas solisti. Loomulikult polnud ansambel enam ühtne ja seda tunnetasid ilmselt ka solistid. Seega oli katastroof vaid aja küsimus ning III osas põlesidki solistide närvid läbi. Müts maha mängijate ees, et päris seisma ei jäädu!

Edasine kava kulges aga ülesmäge. Parimaid saavutusi on raske välja tuua. Kava oli valitud osavasti. Telemanni Süidiga (mis oli küll paiguti liig romantiline), näitas orkester oma järeletulekut dirigendi lavalistele improvisatsioonidele, Haydni Tšellokontserdiga solisti ja saate ühtsust, Brahmsi Koraalielelmängud töid hästi esile orkestri ühtlase kõla, Britteni Lihtne sümfonia virtuoossuse ja Bartóki Transilvaania tantsud paraja annuse dirigendilt orkestrisse kandunud temperamenti. Pikk aplaus oli ära teenitud ausalt ning oma kohal oli ka väike „ulakus“ lisapala näol.

Selle kontserdiga näitas ENKO, et tegemist on tõesti väga hea ja harukordselt üksmeelse kollektiiviga. Mis saab aga edasi? Pealtnäha on ju tegemist 16—17-aastaste lastega, kes peavad käima ka koolis. Selliste kavade õppimine nõuab mängijalt tõenäoliselt hiiglasuuri jõupingutusi. Hästi alustatud üritus võib katki jääda kõige lihtsamal põhjusel — õpilased ei jõua koolis edasi ja neil keelatakse osalemine ENKO töös. Usun, et maestro vajab pikemat järelemõtlemist, sest siamaani on kollektiiv sammunud ohtlikult järsult ülesmäge. Mida kõrgemale ta jõuab, seda valusam saab olema allakukkumine...

E.A.

P.S. Maestro Põdra pole põhjust märkuste üle pahandada. Küll on aga toimetaja Põdra raskustes honorari väljasaatmisega, sest ta teab umbes nelja E.A.-d, kes oleksid taolise retsensiooniga võinud hakka-ma saada.

Niisiis — edaspidi töödele nimed alla! Kui autor soovib jääda anonüümseks, või ei taha, et teatud toimetaja tema tööd solgiks, — kirjutagu oma soovid töö lõppu. Kliendi soov on seaduseks kõigile.

Lugupeetud lugejad!

„Muusikalehel“ on edaspidi plaanis muutuda kuukirjaks. Sellega seoses tahaksime avada rubriigi esialgse nimega „Kontserdiülevaade“. Rubriigis tahaksime näha linnulennulist sellel kuul toimunud kontsertide koondretsensiooni.

Kui muusikakriitik tunneb, et on suuteline tegema sellist tööd — palume võtta ühendust toimetusega impressumis märgitud aadressil. Loomulikult on võimalik võtta nimetatud töö ette mitmekesi, kriitikute spetsialiseerumisega kasvõi näiteks ERSO, koori ja kammerkontsertidele...

Teretulnud on kõik avatava rubriigiga seoses pähetulevad ideed!

ORFF-KESKUS TEATAB

Salzburgis asuvast ORFF-Instituudist on saabunud kiri, milles meie noorele Keskusele igakülget toetust pakutakse. Näiteks lubatakse eeloleval suvel finantseerida kahe meie muusikaõpetaja sõitu sealsele suvekursustele, samuti oodatakse tervet gruppi Eesti muusikaõpetajaid instituudiga tutvuma. Kolmandaks saadetakse oma professionaalsed emissarid meile kursusi korraldama.

Nürnbergi ümbruse poogen- ja näppepillide valmistajate ühingu meistrid on loonud ka miniatuurseid viiuleid, tšellosid, kontrabasse, kitarre, mandoliine, tsitreid ja

tsimbleid. Pildil ongi mini-kitarr.

MUUSIKUTE SLÄNGIST

- klaverdaja** = pianist
- keelpildur** = keelpillimängija. Analoogselt: puhkpildur
- KORSO** = (ironiliselt) Konservatooriumi sümfooniaorkester
- Štrihhide paikapanek** = viinavõtmine
- tämbrite ühtlustamine**
- kornograafia** = halb metsasarvemäng. (Tuletatud sõnadest „corno“ — it. k. metsasarv ja „porno-graafia“)
- peldikubaar** = Konservatooriumi tudengite üldtunnustatud söögikoht Vabaduse väljaku tunneli juures — „Tall-Grill“. Nimetuse saanud juba enne selle firma sissekolimist, „majanaabrite“ järgi.
- pelburger** = ülalnimetatud baaris pakutav hamburger.
- pizzicato** = edasilikumine jalgsi.
- sõnnikuvedu** = töö intonatsiooni puhastamiseks

Peale nende väljendite torkab üldiselt silma laialdane ja põhjendamatu laenude kasutamine. Pille nimetatakse kas itaalia- (corno, campanelli), vene- (truba=trompet) või saksapäraselt (pasun=tromboon, sks. Posaune). Soome keele mõjul on esinenud juhtumeid, kus viiul-viiuli-viiulit asemel käänatakse viiul—viulu (II v) — viulu (III v). Esineb ka metafoori (trummikomplekti nimetatakse kõögiks, halba kontrabassimängu kummuti nihutamiseks).

Slängi kasutamise rohkus langeb kokku teiste inimgruppide vastava näiduga, samuti kattub üldtemaatiline slängisõnavara.

Lahtiste kõrvadega ringi käinud
Mati Põdra

P.S. On ka suur mure, mis haakub eelnevaga. Kes pakuks välja eestikeelse vaste terminile workshop?

NÄTSTI

Et Eesti kultuuritegelane saaks kuulsaks, peavad olema täidetud 3 eeltingimust: nimetatud isik peab olema geniaalne, omapärane ja surnud.

Abiks Muusikakeskkooli matemaatikaõpetajatele: pöördvõrdelise sõltuvuse lahtimõtestamiseks võib tuua näite kontserdikulastaja riietuse ja tema muusikalise hariduse vahelisest seosest.

Läänemaalt

- * 10. veebruaril esines Haapsalu kammerkoor „Eesti Projekt“, kavas vanamuusika ja Eesti nüüdismuusika. Esitati ka Urmas Sisaski „Gloria Patri“.
- * Kontserdireisil Läänemaal käis Tehnikaukooli Akadeemiline Meeskoor. Esineti. Haapsalu Toom-Niguliste ja Kullamaa kirikus.
- * 20. märtsil lauldi Haapsalu Toomkirikus Hugo Lepnurme kantaati „Lunastus Kristus“ (1953). Teose kandsid ette kammerkoor Gloria“, Vanalinna Muusikamaja kammerorkester. Solistid Anne-Liis Treimann ja Andrus Mitt, dirigeeris Margo Kõlar.
- * Märtsis toimus Lihulas laste laulupäeva kontsert „Kullalind“.
- * Rävalla Regionaalse Viuldajate Ansambli (siia kuulub noori viuldajaid Harjust, Raplast, Läänemaalt) koosseisus käis Soomes kontserdireisil 11 Haapsalu Muusikakooli viiuliklassi õpilast. Ansambli võrustajaks oli Soome lastekoos „Kipinä“, mille dirigent on eestlanna Epp-Inna Westergord. Kolme päeva sisse mahtus 3 sisukat kontserti. Aprillis külastas sama ansambel Haninge muusikakooli kutsel Rootsit.
- * Hoogsalt alustas tegevust Noarootsi Gümnaasiumi puhkpilliorkester. Dirigent Andres Kausi on osanud lapsi innustada pille õppima, paljud alustasidki muusikategemist selles orkestris. On muretsetud uusi pille, õpitud uusi lugusid.
- * Mais toimusid Lihula ja Haapsalu Toom-Niguliste kirikus Rägavere Brasi kontserdid.
- * 1. juunil leidis aset maakonna laulu- ja tantsupidu.
- * Haapsalu lossikirikus andis 15. juunil kontserdi Eesti Õpetajate Meeskoor.
- * Oma vanu sõpru Karhula meeskoorist külastasid juunikuus Haapsalu meeskoori lauljad. Anti mitu ühist kontserti nii Karhulas kui Loviisas.

Harjumaalt

- * Veebruaris tähistati Raasikul kahte aastapäeva: 85. sünnipäeva pidas segakoor, 80. puhkpilliorkester.
- * 20. verstapostini jõudis aasta alguses ka Sakus tegutsev Eesti Maaviljeluse Instituudi segakoor „Tuljak“. Viimast korda dirigeeris koori nimilaulu selle kauaaegne dirigent Otniel Jürissaar, kes edaspidi kavatses pühendada täielikult loomingulisele tööle. Aastapäevakontserdil lauldi eesti heliloojate patriotilisi laule ja kooriloomingu klassikat.

- * Aprillis käis segakoor „Viimsi“ külas Rootsi kooril „34“. 21. aprillil kontserdil lauldi dirigentide Vaike Sarve ja Andrus Siimoni juhatusel eesti muusikat.
- * Mais toimus IV rahvusvaheline bigbändi-festival „Ranna '91“ kontsertidega Tallinnas ja Tabasalus Ranna soovhoosi keskuses. Väliskülalisi oli Indiast, Saksamaalt, Rootsist, Soomest.
- * 25. mail leidis Kose-Ristil aset „MotoMusa“. Ühendatud oli motovõistlus ja muusikafestival „Noorte Muusa“.
- * Puhkpilliorkester „Kose“ pidas 110. aastapäeva. Kose pasunakoos asutati 1881. a. ümbruskonnas kooliõpetajate algatusel. Suurt toetust ja kasulikke juhtnööre saadi David Otto Wirkhausilt. Orkestri esimene dirigent oli Kose-Uuemõisa õpetaja Siim Oja.
- * Mai lõpuks sõitsid Kose Muusikakooli folkansambli „Pillipiigad“ liikmed Inglismaale sealsete eestlaste 38. suvepäevale. Ka Leicesteri Eesti Majas anti kontsert.
- * Ainulaadne koor — lastevanemate segakoor — tegutseb Loksa Keskkoolis. 9. juunil peeti 20. aastapäeva kontsert. Koori vanim liige on 70-, noorim 21-aastane. Koori juhatab Raili Andre.

Tartumaalt

- * 17. veebruaril korraldas Tartu I Lastemuusikakool TU aulas Lõuna-Eesti noorte muusikute kontserdi.
- * 3.—8. veebruarini käis Uppsala muusikakooli ja ringkonna noorteorkestri kutsel Rootsis H. Elleri nim. Muusikakooli kammerorkester. Nelja päeva jooksul anti Uppsalas 5 kontserti.
- * Veebruaril lõpul viibis külaskäigul Tartus viis Uppsala muusikaõpetajat. Kohuti H. Elleri nim. muusikakooli ning I ja II Lastemuusikakooli õpetajatega. Edaspidise koostöö raames lepiti kokku korraldada juulis Uppsala ja Tartu noorte sümfooniaorkestri suvelaager.
- * Elleri-koolil oli külas Aacheni muusikakooli esindus. TU aulas andis nende koor dirigent Hermann Godlandi juhatusel kontserdi. Koori repertuaar on lai: madrigalidest biitlite lugudeni.
- * Märtsi lõpus oli Ülenurme Laulu ja Mängu Seltsil külaline Oulust — 10-aastaseks saanud Kaarle kvartett. Mitmekülgse kavaga — vaimulikest lauludest klassikute ja soome rahvalaulude töötlusteni — esineti ka Viljandis ja Lõuna-Eestis.
- * 8. aprillil laulis TU aulas inglise, prantsuse, vene, ameerika heliloojate teoseid Shrewsbury (Inglismaa) linna segakoor „Phoenix Singers“.

- * 6.—7. aprillini viibis Tartus „Estiko“ segakooril „Kannel“ külas Läti Varupi kolhoosi segakoor. Sõprusidemed on kestnud juba 4 aastat.
- * 20. aprillil tähistas juubelikontserdiga oma 30. aastapäeva Elva haigla naisansambel.
- * EPA segakoori ülevaatekontsert 36. hooajast toimus 27. aprillil TU aulas.
- * Samal päeval pidas oma 95. sünnipäeva ka Tartu Tuletõrjeühingu puhkpilliorkester. Orkestri vanim mängija on 80-, noorim 10-aastane.
- * 2.—4. maini toimus Tartu Poistekoori 30. aastapäeva puhul poistekooride kokkutulek. Kontserdil esineti koos „Vanemuise“ sümfooniikutega.
- * 20-ks saanud Ülikooli Kammerkoor sõitis Norrasse Stordi rahvusvahelisele koorifestivalile.
- * 8. mail toimus TU aulas G. Otsa nim. Muusikakooli sümfooniakontsert, mille ees soleeris viiulil Tallinna Konservatooriumis õppiv Kreetta Hannula. Dirigeeris Jorma Hannula Soomest.
- * 9.—12. maini toimusid Tartu XIII muusikapäevad.
- * Selle aasta veebruaris sõlmiti sõprusleping Elva ja Leedu linna Anyksciai kammerkoori vahel. Esimene ühiskontsert toimus 18. mail Elvas.
- * Dirigentide Hans Kyhle ja Roland Ostblomi juhatusel andis 18. mail Pauluse kirikus kontserdi Rootsi vanim meeskoor, 165-aastaseks saanud „Par Bricol“. Kavva kuulusid rahvalauluseadmed, serenaadid, kirikumuusika ja mitmed C. M. Bellmanni laulud.
- * 20. mail saabusid Tartusse külalised Uppsalast — 37 noort muusikut. Noorte sümfooniaorkester andis Pär Petersoni dirigeerimisel kaks kontserti.
- * Uppsalas käis samal ajal aga Tartu noorte puhkpilliorkester. Mängiti ka Stockholmis ja Knivstas: eesti koolis, vanadekodus ning esmaspäeval miitingul Balti riikide toetuseks.
- * 24.—26. maini toimusid ansambli „Heller“ 20. juubeli üritused. Külalisi oli Ersamordvast, Komist, Põhja-Venest, Setumaalt Meremäelt. Külakosti töid ka Siberi kasakad ja ansambel „Kihnumaa“.
- * 1. juunil toimus TU aulas Soome-Ameerika kantriansambli „The Brian Williams Band“ kontsert. Ansambel on endale ülesandeks seadnud vahendada muusika kaudu Jumala armastust. Neid toetab kristlik kogudus „Raamattu puhuu“ („Piibel kõneleb“).
- * 5. juunil kandis kammerkoor „Eesti Projekt“ esmakordselt Eestis ette U. Sisaski „Magnificat“.
- * Juunis võttis lastekoos „Kurekell“ osa Halle festivalist „Rõõmus olla ja laulda“. Kontserdid anti sealses kiriku-kontserdisaalis ja Halle Ülikooli aulas.

Kas te pole märganud, kui palju on kunstiteostest viigu leitud? Kummaline, et need ikka veel elavad!

Kriitikuid huvitab palju rohkem fantaseerimine teoste arvel, kui analüüsimine.

Aforismialbum Vello Sepp

TEADMISEKS JA TÄITMISEKS

Laekuv käsikiri võiks olla eesti- või võõrkeelne. Artikli jms. pikkus on kuni 15 lk., arvustusel kuni 3 lk. Muud vormid kokkuleppel toimetusega (geniaalsete sõnavatuste puhul pole kokkulepet vaja). Töö palume esitada masinakirjas, kahekordse reavahega,

u. 15,5 cm rida, soovitavalt 2-s eksemplaris. Palume lisada ka kaks lühilugu (5—6 lauset); artikli kokkuvõtte ja andmed enda kohta. Töö lõppu eraldi aadress, telefon.

Võite saata ka ainult andmeid teie

meeltest avaldamist vääriva materjali kohta, ideevisandeid, huvitavat mitte-muusikalist materjali.

Varuks rahalised ja muudki põnevad tasustamismoodused. Kõik välja-makسد kuu lõpul.

Toimetus reitseerib käsikirju valikuliselt.

Peatoimetaja: Mart Vainu

Tegevtoimetaja: Mati Põdra

Sisutoimetaja: Aime Kons

Trükikoda & kujundus: Mart Vainu

Keeletoimetaja & korrektor: Herbert Vainu

Masinakiri: Magdalena Melzer

VÄLJAANDJAD:

„FRATRES“, EESTI MUUSIKAÜHING, EV KULTUURIMINISTERIUM

Tallinn 34 (200034), pk. 996.

Teisipäeval ja neljapäeval

14.30—16.00 514-580

Tell. 1924. Trk. „Oktoober“. 2 trp.

Muusikaleht